Ազգ
Azg
armenian daily
2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 196 (2164)

Սեզերը հիմա էլ իր մտահոգությունը Ֆրանսիայի նախագահին է հայտնում

ԱՆԿԱՐԱ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիայի նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերը նամակով դիմել է Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակին՝ մտահոգություն հայտնելով Սենատի օրակարգում ընդգրկված Հայոց ցեղասպանության օրինագծի առնչությամբ: Նա նշել է, որ նոյեմբերի 7-ին քննարկվելիք ցեղասպանության օրինագծի ընդունումը մեծ վնաս կհասցնի թուրք-ֆրանսիական հարաբերություններին: Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի Սենատում պատրաստվել է ցեղասպանության դատապարտման նոր օրինագիծ, որը նախկինից տարբերվում է ծեւակերպումների խմբագրականությամբ ու մեղմությամբ: Ընդունման դեպքում, օրինագիծը հաստատման կուղարկվի խորհրդարան: Ըստ թուրքական լրատվամիջոցների, 2 օրինագծերի միջեւ էական տարբերություն չկա:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

ԱՄՆ նոր վարչակազմը չի փոխի հարավկովկասյան քաղաքականության առաջնահերթությունները

ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը ԼՂ հակամարտության լուծման նոր առաջարկ չի ներկայացնի

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱՄՆ պետքարտուղարի նորանկախ երկրների գծով խորհրդական Ստիվեն Սեստանովիչը եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկյան համանախագահ Քերի Քեւինոն երեկ առավոտյան եւ կեսօրին «բավական օգտավետ զրույցներ» են ունեցել ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի եւ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Հանդիպումները ընդհանուր առմամբ այսպես բնորոշեց պրն Սեստանովիչը, որի զրույցը նախագահ Քոչարյանի հետ տեւեց նախատեսվածից շուրջ մեկ ժամ երկար: «ԱՄՆ պետքարտուղար Մ. Օլբրայթը ինձ խնդրել է, որ ԱՄՆ նախագահական ընտրությունների նախաշեմին այցելենք այս տարածաշրջան՝ վերանայելու տարածաշրջանի երկրների հետ մեր հարաբերությունները, որպեսզի կարողանանք նոր վարչակազմին խորհուրդներ տալ, ներկայացնել նվաճումները: Եվ Բաքվում, եւ այստեղ մենք երկու երկրների իշխանությունների հետ ունեցել ենք զրույցներ տարածաշրջանային համագործակցության, Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման, ինչպես նաեւ տնտեսական համագործակցությանն ուղղված խնդիրների շուրջ:

Պետական Լեռնոր, համանախագահ Քեւինոն, խորհրդական Սեստանովիչը ՀՀ նախագահի մոտ

Տես • էջ 2

«21-րդ դար»-ի գործով պատասխանատվության է ենթարկվել 21 մարդ

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ներքին գործերի նախարարության հասարակայնության հետ կապի եւ լրատվության վարչությունից երեկ երեկոյան տարածեց հետեւյալ հաղորդագրությունը.

«Վերջին օրերին ԶԼՄ-ները պարբերաբար անդրադառնում են «21-րդ դար» միջազգային կազմակերպության ղեկավար Արկադի Վարդանյանի եւ նրա աջակիցների կազմակերպած հանրահավաքներին ու երթերին, մասնավորապես՝ չարտոնված երթին ի պատասխան իրավապահների ձեռնարկած գործողություններին:

Շրջանառվում են տարբեր թվեր, թե հատկապես քանի՞ հոգու նկատմամբ են կիրառվել վարչական ներգործության միջոցներ:

Թյուրիմացություններից խուսափելու համար լիազորված ենք հայտնել, որ այս գործով վարչական պատասխանատվության է ենթարկվել ընդհանուր առմամբ 21 հոգի, որոնց վերաբերյալ դատարանները, ըստ վարչական օրենսգրքի, կայացրել են որոշումներ: Նրանցից 4-ը տուգանվել է, իսկ 17-ը՝ վերցվել վարչական կալանքի»:

Վ. Պուտին. «Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի միասնական դիրքորոշումը ստիպված են հաշվի առնել բոլորը»

ՓԱՐԻԶ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի միասնական դիրքորոշումը միջազգային ասպարեզում «գործոն է, որի հետ բոլորը ստիպված են հաշվի նստել»: Այս մասին, ինչպես հաղորդում է «Նովոստի» գործակալությունը, հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը՝ ելույթ ունենալով Ֆրանսիայի քաղաքական եւ հասարակական գործիչների հետ առաջաանմիջյին ճաշի ժամանակ: Ինչպես ընդգծել է Ռուսաստանի նախագահը, եւ Ռուսաստանը, եւ Ֆրանսիան գտնում են, որ «միջազգային հարաբերությունների ճարտարապետությունը պետք է լինի բազմաբեւեռ»: Ըստ Պուտինի, երկու երկրներն ունեն «չափազանց շատ ընդհանուր մոտեցումներ խոշորագույն գլոբալ խնդիրների նկատմամբ անվտանգության ոլորտում», ինչպես նաեւ Բալկանների, Մերձավոր Արեւելքի, Իրանի եւ Իրաքի խնդիրների նկատմամբ:

Ռուսական կնամեծարություն ֆրանսուհի տիեզերագնացի նկատմամբ:

ՓԱՐԻԶ

Այսօր հայ ժողովուրդը ակնկալում է լոկ արդարամտություն

ՌԱԿ-ի եւ ֆրանսահայ նախկին մարտիկների կոչը սենատորներին

ՌԱԿ Ֆրանսիայի շրջանային վարչությունը եւ ֆրանսահայ նախկին մարտիկների միությունը հոկտեմբերի 30-ին Ֆրանսիայի սենատորներին են դիմել հատուկ կոչով, որտեղ մասնավորապես ասված է. «Մի քանի օրից՝ նոյեմբերի 11-ին, դուք ամեն տարվա պես կմասնակցեք զոհվածների հիշատակի հարգման արարողություններին: Արդ, հիշեցեք: Ամեն անգամ, երբ Ֆրանսիան կամավորների, դիմադրության մարտիկների կարիք է ունեցել երկրի պաշտպանության համար, հայերը մասնակցել են առանց մեկ պահ իսկ վարանելու: Նրանց ժառանգները՝ ֆրանսահայ քաղաքացիները, այսօր ձեզնից պահանջում են ոչ թե փոխհատուցում, շնորհակալություն կամ մեդալներ, այլ պարզապես արդարամտություն իրենց ծնողների ու պապերի հիշատակի հանդեպ: Նոյեմբերի 7-ին կունենաք այդ առիթը: Դուք հնարավորություն կունենաք ընդունելու «Ֆրանսիան պաշտոնապես ճանաչում է 1915 թ. Հայոց ցեղասպանությունը» բանաձեւը, ինչպես դա արեցին պատգամավորները 1998 թ. մայիսի 29-ին: Քվեարկության պահին հիշեցեք, որ ամբողջ Ֆրանսիան ձեզ է նայում»:

Կոչին կցված են հայ կամավորների եւ մարտիկների ծառայությունները վկայող վավերագրեր: Այսպես, փոխգնդապետ Լուպիսալին գրում է, որ ֆրանսաբնակ հայերն Առաջին աշխարհամարտի հենց սկզբում՝ 1914 թ. օգոստոսի 2-ին կոչ ուղղեցին ողջ աշխարհի հայրենակիցներին, խնդրելով անվերապահորեն աջակցել դաշնակից ուժերին: «Հայերը զգալի թվով զինվորներ տվեցին Ֆրանսիային՝ համատեղ պայքարելու, իրենց իսկ կոչի խոսքերով, հանուն արդարության, մարդու իրավունքների եւ մարդկայնության իդեալների», շարունակում է Լուպիսալին:

«Լը Սոլեյ դյու Միդի» թերթը 1916 թ. փետրվարի 9-ին արձանագրեց. «Հայերը Դաշնակիցների հանդեպ իրենց համակրանքի կամավոր զոհերն են եւ ամենից շատ են տուժել պատերազմից»: Ֆրանսիայի Պատգամավորների պալատի նախագահ Պոլ Դեշանելը նույն թվականի ապրիլին հայտարարեց, որ Բեռլինի Կոնգրեսի խոստումները բնավ չապահովեցին Հայաստանի անվտանգությունը: «Սին խոստումներ... Յուրաքանչյուր բողոքին հաջորդում էին նոր կոտորածներ, եւ ժողովրդի այդ հերոսական նահատակությունը դառնում էր մարդկային ցեղի խայտառակությունը: Պատմության այդ խոշորագույն ոճիրներից մեկն է, որ խարանում ենք աշխարհի դեմքին»:

Նշանավոր գրող Անատոլ Ֆրանսն իր ելույթներից մեկում նշեց, որ Առաջին աշխարհամարտում ավելի քան 500 հազար հայեր են զոհվել Դաշնակիցների դաշի համար: «Արդարության եւ ազատության համար մարտնչող մեր բանակների հաղթանակից հետո դաշնակիցները մեծ պարտավորություններ կունենան: Դրանցից սրբազնագույնը կլինի նահատակ ժողովուրդներին կյանքի կոչելը», հայտարարեց մեծ մարդասերը:

1941 թ. Գերմանիայի համակենտրոնացման ճամբարներում հավաքվեցին ֆրանսիական բանակի 1200-1500 հայ մարտիկներ: Ճնշումներով, սպառնալիքներով եւ կտտանքներով գերմանացիները փորձում էին իրենց կողմը գրավել հայերին, բայց նրանք հավատարիմ մնացին Ֆրանսիային: Այսօր հայ ժողովուրդն ակնկալում է լոկ արդարամտություն:

Պ. Ք.

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ

Առաջին անգամ հրապարակվեց ՀՀ առեւտրային բանկերի ռեյտինգը

Որը, սակայն, էապես տարբերվում է ՀՀ ԿԲ համանման ռեյտինգավորումից ու առաջացնում որոշակի տարակուսանք

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Երեկ «SED MARCED» խորհրդատվական ընկերությունը տարածեց 2000 թվականի երկրորդ եռամսյակում ՀՀ առեւտրային բանկերի ռեյտինգի մասին ամփոփ տեղեկատվություն: «SED MARCED»-ի «SM-Ratings» ռեյտինգային ծառայության վերլուծության համաձայն, փաստորեն, Հայաստանի առեւտրային բանկերը դասակարգվում են երկու մեծ խմբերի՝ A եւ B, եւ վեց ենթախմբերի մեջ: Ըստ այդ տեղեկատվության, առաջին խմբի առաջին չորս «լիդեր» բանկերն են «Պրոմեթեւսը», «HSBC-Հայաստանը», «Տրաստբանկը» եւ «Հայէկոնոմբանկը»: Երկրորդ՝ A2 ենթախմբի մեջ հայտնվել են «Արդշինբանկը», «Հայներարտը», «Կոնվերսը», «Հայկապը», Հայագրոբանկը «Կրեդիտ-Երեւանը», Հայկական զարգացման բանկը, իսկ A3 ենթախմբի մեջ՝ ընդամենը երկու բանկ՝ Գյուղփոխօգնության բանկը եւ Միջազգային սեւծովյան առեւտրային բանկը: Երկրորդ՝ B խմբում, բանկերի դասակարգման պատկերն այսպիսին է. «Կրեդիտ Սերվիսը», «Առէքսիմը», «Արցախը», «Անելիկը», «Գլածորը» եւ «Ինեկոբանկը» խումբը գլխավորողներն են, «Լեռնը», «Հայինվեստբանկը» եւ «Հայխնայբանկը» զբաղեցնում են երկրորդ խմբի «միջին հորիզոնականը», իսկ «Ակունքը», Էկոնոմինվեստբանկը, «ՌԻԱ»-ն, Միջազգային ինվեստիցիոն բանկը՝ զբաղեցնում են ամենավերջին տեղերը:

Հայտնի է, որ առեւտրային բանկերի ռեյտինգավորումը բավականին լուրջ, պատասխանատու աշխատանք է եւ շոշափում է տարբեր տնտեսական խմբերի շահերն ու հավակնությունները: Արդեն իսկ զարգացած ու կայացած կայուն բանկային համակարգ ունեցող երկրներում դրանցով զբաղվում են ամբողջ ինստիտուտներ եւ հսկա գործակալություններ: Բանկերի դասակարգումը շատ հաճախ դառնում է ավանդների ներգրավման ուղեցույց ու որեւէ բանկի նկատմամբ վստահության երաշխիք կամ որեւէ բանկի հուսալիության գրավական: Ուստի այդ կարեւորությունից ելնելով ինչպես մեզ, այնպես էլ հայաստանյան բանկային համակարգի մասնագետների մոտ բնականորեն կարող են առաջանալ մի քանի տարակուսանք ու պատասխանի սպասող հարցեր «ի՞նչ մեթոդոլոգիայով է իրականացվել վերոհիշյալ ռեյտինգավորումը», «որքանո՞վ է հավաստի ու վստահելի», «ինչո՞ւ են գլխավոր ենթախմբում հայտնվել հատկապես վերը նշված չորս բանկերը, հատկապես ի՞նչ ցուցանիշներից ելնելով»:

Տես • էջ 3

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Քաղծառայության խորհուրդը խորհրդարանի հոգին հանեց

Նախորդ եռօրյային խորհրդարանը որոշեց «Քաղաքացիական ծառայողի մասին» օրենքի նախագծի քննարկումներն առաջին ընթերցմամբ հետաձգել 15 օրով, որը հնարավորություն կտար հեղինակներին հաշվի առնելով դիտողություններն ու առաջարկները, ավելի մանրամասն աշխատել նախագծի վրա: Իսկ մինչ այդ ԱԺ պետաիրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովը նախաձեռնել էր այս հարցի շուրջ խորհրդարանական լսումներ, որոնց ընթացքում հնչած կարծիքները կառավարության ընդունած, մինչ այդ պատգամավորների կողմից արված առաջարկներն էական որեւէ ազդեցություն նախագծի վրա չէին թողնում: Իսկ այն տարակարծությունները, որոնք առկա էին խորհրդարանում կապված քաղաքացիական ծառայության խորհրդի, նրա լիազորությունների, ծառայողների աստիճանակարգման եւ այլ հարցերի շուրջ, արդեն ծանոթ են ընթերցողներին: Այդ պատճառով էլ ներկայացնում ենք միայն նախագծի եւ վերոնշյալ խնդիրների շուրջ որոշ պատգամավորների եւ կառավարության տեսակետները:

ՎԻԿՏՈՐ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ. *պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ*: «Կա մեկ սկզբունքային խնդիր. կարեւորը կառավարության կողմից ողջ գործադիր իշխանության բարեփոխումների կոնցեպցիան ներկայացնելն է խորհրդարան եւ դրանից հետո հստակ ժամանակացույցի նշումը, թե ինչպիսի օրինագծեր պետք է քննարկվեն եւ ընդունվեն: Մինչեւ այսօր ՀՀ գործադիր իշխանությունը գործել է 37 թ. գաղափարախոսության եւ օրենքների շրջանակում: Հանձնաժողովն այս քննարկումները կատարում է երկու նպատակով: Առաջինը, որ կառավարությունն այստեղից հայտարարի, թե կա նման կոնցեպցիա: Այդ մասին ոչինչ չասվեց: Երկրորդը պետք է ասվի, թե ինչ օրինագծերից է կոնցեպցիան բաղկացած եւ ինչ ժամկետներում պետք է այն ընդունվի: Սկիզբը կառավարության համար թերեւս այս օրենքի ընդունումն է: Դա այլ խնդիր է: Քննարկումների արդյունքում հնարավոր է, որ մենք կառավարությանն առաջարկենք գնալ մեր ճանապարհով: Մենք ունենք իրավունք առաջարկելու, որպեսզի օրենքի քննարկման շարունակությունը հետաձգվի»:

ԱՐՄԵՆ ԽՈՒԴԱՎԵՐԴՅԱՆ. *տարածքային կառավարման եւ քաղաքաշինության փոխնախարար*: «Սա մասնավոր օրենք չէ, այլ ամբողջական, որը վերաբերում է աշխատակազմերին եւ, ըստ էության, քաղաքացիական ծառայության մասով փակում է դաշտը: Իսկ ինչ վերաբերում է, թե ինչպիսին կլինի մյուս հանրային ծառայությունների վիճակը, դրանք առանձին օրենքներով պետք է կանոնակարգվեն: Այս օրենքն ինքը կոնցեպցիա է: Մենք միայն կադրային հարց ենք ուզում լուծել: Ինչ վերաբերում է խորհրդին, մենք ընդամենն ասում ենք, որ մրցութային հանձնաժողովներն են անցկացնելու (կադրերի ընտրության եւ որակավորման-Գ. Ա.) մրցույթները: Նախարարությունների համակարգում կրտսեր եւ առաջատար մասնագետներ պետք է ընտրեն իրենք, իսկ գլխավոր եւ բարձրագույն պաշտոնյաների ընտրությունը կատարվելու է անկախ, խորհրդին կից հանձնաժողովի միջոցով: Խորհուրդն ինքը գերիշխանություն չունի. ոչ կադր է նշանակում, ոչ էլ նրա ճակատագիրն է որոշում, ընդամենը կարգավորում է գործընթացները, ընդունում օրենսդրական ակտեր, հետեւում ճիշտ գործի վարմանը»:

ԿԻՄ ԲԱԼԱՅԱՆ. «Օրենքն այս տեսքով ընդունելու մասին խոսք լինել չի կարող: Կան լուրջ առաջարկություններ, որոնք պետք է քննարկվեն եւ լրամշակվեն: Բայց այն, որ այս օրենքն ընդհանուր առմամբ կառողջացնի կադրային քաղաքականությունը, կասկած չունեմ: Հանրապետությունում կամայականությունը գլխավոր դերակատարություն ունի եւ կադրեր նշանակելիս նրանց մասնագիտական գիտելիքները հաշվի չեն առնվում: Այլ խնդիր է, որ չպետք է այնպիսի ֆունկցիաներ տալ, որ խորհուրդն ինքը կոռումպացվի: Կարծում եմ նաեւ, որ այս օրենքի մեջ պետք է ապահովել թափանցիկություն: Ինչքան թափանցիկ եղավ, այնքան հասարակությունը դերակատարություն կունենա օրենքի ճիշտ կատարմանը»:

ՎԱՐԴԱՆ ԲՈՍՏԱՆՋՅԱՆ. «Ի դեմս այսպիսի խորհրդի գոյության, հակասվում է պետական մարմինների կողմից կադրային քաղաքականության իրականացման ամբողջ գործընթացը: Այս օրենքով եւ այնտեղ ամրագրված լիազորություններով, որ պետք է իրականացնի խորհուրդը, գերլիազորություններ են, որի պարագայում բնականաբար չի կարող իրականացվել իրական նպատակը, այսինքն ունենալ ներդաշնակ, ուղղորդված պետական ծառայություն»:

Դատելով պատգամավորների տրամադրվածությունից, կարելի է ենթադրել, որ մեծ մասը պարզապես դեմ է նման խորհրդի ստեղծմանը՝ այն գերլիազորություններով օժտելու եւ հակակոռուպցիոն գործընթացը հակառակ ուղղությամբ տանելու մտավախությամբ: Բացի այդ, հստակ նշված չեն, թե որ օղակներն ու պաշտոնյաներն են քաղաքացիական համարվելու: Միաժամանակ պատգամավորները գտնում են, որ այդ դեպքում այդ խորհուրդ կոչվածն իր գործունեության համար տարեկան հաշվետու պետք է լինի իրենց, մինչդեռ կառավարության ներկայացուցիչն այդ հաշվետվությունը տեսնում է միայն որպես խորհրդարանին տեղեկատվությամբ ապահովելու հնարավորություն: Այս կերպ կառավարությունը փորձում է խորհրդարանին հեռու պահել վերահսկողական լծակներին տիրապետելու հնարավորությունից: Նշված գործոնները, սակայն, օրենքի հիմնաքարերն են, որոնց դուրս մղման պարագայում կառավարությունն սպառնում է ետ տանել նախագիծը: Դա թույլ տալ բնականաբար չի կարելի, քանի որ այդ դեպքում դարձյալ անորոշ ժամանակով կկասեցվի չինովնիկական հայտնի քաշքշուկների վերացման գործընթացը: Այնպես որ, խորհրդարանին մնում է միայն հնարավոր բոլոր միջոցներով փոխզիջումների գնալ գործադիր իշխանության հետ:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ԱՄՆ նոր վարչակազմը չի փոխի հարավկովկասյան քաղաքականության առաջնահերթությունները

Սկիզբը էջ 1

Վերջին տարիներին թե Երեւանում, թե Բաքվում փորձել ենք լավ հարաբերությունների զարգացման ամուր հիմքեր ստեղծել, եւ ես հույսով եմ՝ այդ հարաբերությունները կշարունակվեն», նախագահ Քոչարյանի հետ հանդիպման ավարտին նշեց պրն Սեստանովիչը, ավելացնելով, որ ԱՄՆ քաղաքականությունը, անկախ այն բանից՝ ով կընտրվի նախագահ, կշարունակվի, քանի որ այն հիմնված է ընդհանուր շահերի, հետաքրքրությունների վրա:

Պրն Սեստանովիչը շեշտեց, որ ԼՂ հարցի կարգավորման համար ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը նոր առաջարկներ չի ներկայացնի, ղարաբաղյան հակամարտության թեման կներկայացվի ԵԱՀԿ երկրների նախարարների խորհրդի նոյեմբերին կայանալիք հանդիպմանը: «Բայց դուք գիտեք, որ մենք բանակցությունները կառուցում ենք այն խնդիրների հենքի վրա, որոնց շուրջ կա որոշակի համաձայնություն: Այդ իսկ պատճառով միջպետական, եռանախագահողների հանդիպումների ժամանակ փորձել ենք վերանայել, թե ինչ է արվել անցյալում եւ ինչ խնդիրներ կան, որոնց շուրջ կա որոշակի համաձայնություն», ասաց Սեստանովիչը: Հետաքրքիր է, ի՞նչ հարցերի շուրջ է ձեռք բերվել որոշակի համաձայնություն, եւ նախագահ Քոչարյանի հետ ի՞նչ հարցեր են քննարկվել: Պրն Սեստանովիչը չմանրամասնեց եւ ասաց. «Բոլոր կողմերի միջեւ կա համաձայնություն, քանի որ դեռ չկա որոշակի կայուն եւ ամուր համաձայնություն, ապա չարժե տեղեկացնել հասարակությանը: Կարծում եմ, այս դեպքում դիվանագիտությունն ավելի ճիշտ ուղղությամբ կգնա եւ ավելի լուրջ արդյունքներ կտա»:

Հարց եղավ Մեղրիի եւ Լաչինի փոխանակման տարբերակի վերաբերյալ, որին պրն Սեստանովիչն այսպես պատասխանեց. «Մեր առաջարկները հիմնվում են այն խնդիրների շրջանակում, որի շուրջ կա որոշակի համաձայնություն: Չեմ կարծում, թե կոնկրետ նշված հարցի շուրջ, այս պահի դրությամբ, հակամարտող երկու կողմերի միջեւ գոյություն ունի որոշակի համաձայնություն: Բայց ես կարծում եմ, կարելի է քննարկել բոլոր առաջարկները, որպեսզի հնարավոր լինի գտնել մի որոշակի տարբերակ»:

Պրն Սեստանովիչը շատ կարեւոր համարեց նաեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների անմիջական հանդիպումները, նշելով, թե ոչինչ չի կարող փոխարինել այդ հանդիպումներին. «Երկու երկրների պատասխանատուներն են փորձում քննարկել, լուծում տալ ԼՂ խնդրին»:

Հայոց ցեղասպանության հարցի մասին պրն Սեստանովիչը մեկ անգամ եւս արտահայտեց պետդեպարտամենտի դիրքորոշումը. «Ցեղասպանության բանաձեւը Կոնգրեսի օրակարգից հանելը կարեւոր քայլ էր: ԱՄՆ վարչակարգը գտնում է, որ նման ձեւով զարգացումները կարող են հակառակ ազդեցություն ունենալ հայ-թուրքական երկխոսության վրա»:

Ավելացնենք, որ մեր իշխանությունների կարծիքով, Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը կարող է դրական ազդեցություն ունենալ հայ-թուրքական երկխոսության, երկու երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու վրա:

ՀՕՖ

Կենտրոն, որն զբաղվում է ուշադրությունից դուրս մնացած անչափահասներով

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊԵՍ: ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի եւ ՀՕՖ-ի հոգաբարձուների խորհրդի ատենապետ Գեւորգ Հովնանյանի մասնակցությամբ այսօր տեղի ունեցավ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքում Հայ օգնության ֆոնդի հիմնած՝ Ուշադրությունից դուրս գտնվող երեխաների ընդունման եւ կողմնորոշման կենտրոնի պաշտոնական բացումը:

Կենտրոնը, որը գործում է փետրվարից, մինչեւ օրս ապաստանել է 3-18 տարեկան 210 երեխաների: Ճակատագրի դառը հեգնանքով այստեղ հայտնված երեխաների 60 տոկոսը մայրաքաղաքից են, մնացածը՝ տարբեր մարզերից, Արցախից, նաեւ ՌԴ-ից եւ Լատվիայից, մեծ մասամբ՝ 12-15 տարեկան տղաներ: Կենտրոնի միջոցների հաշվին լուծում են ստանում նրանց իրավունքների պաշտպանության, առողջական վիճակի, սննդի, մտավոր զարգացման եւ դաստիարակության հարցերը:

Սովորաբար երեխաներն այստեղ հանգրվանում են մոտ մեկ ամիս, սակայն կան նաեւ այնպիսիք, որոնք այստեղ են արդեն 3-4 ամիս: Ուսումնասիրելով նրանց ճակատագիրը եւ խնամքից դուրս մնալու պատճառները, հաստատությունը նրանց վերադարձնում է կամ ընտանիք, կամ մանկատուն:

Կենտրոնը, որն ունի ուսումնադաստիարակչական անհրաժեշտ ծառայություններ, սերտորեն համագործակցում է ՆԳ անչափահասների գործերով բաժանմունքների, անչափահասների գործերով համայնքային հանձնաժողովների, ԿԳ նախարարության հատուկ դաստիարակության վարչության եւ սոցապ նախարարության հետ:

Ամերիկյան կողմը հանդիպեց ՀՀ պաշտպանության նախարարի հետ

Նոյեմբերի 2-ին պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանն ընդունեց ԱՄՆ պետքարտուղարի ԱՊՀ հարցերով հատուկ խորհրդական Ստիվեն Սեստանովիչին, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում ԱՄՆ համանախագահ Քերի Քեւինոյին եւ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Մայքլ Լեմոնին: Հայկական կողմից հանդիպմանը մասնակցում էին արտաքին գործերի փոխնախարար Թաթուլ Մարգարյանը եւ պաշտպանության նախարարության արտաքին հարաբերությունների եւ ռազմական համագործակցության վարչության պետ, գնդապետ Միքայել Մելքոնյանը:

Հանդիպման ընթացքում կողմերը քննարկեցին Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության եւ կարգավորման գործընթացի հեռանկարները, զինադադարի ռեժիմի ամրապնդման, ռազմագերիների փոխանակման հետ կապված խնդիրները:

Կարծիքներ փոխանակվեցին նաեւ տարածաշրջանային անվտանգության խնդիրների եւ այդ համատեքստում հայ-ամերիկյան համագործակցության հնարավորությունների շուրջ:

Պաշտպանության նախարարը ներկայացրեց Հայաստանի դիրքորոշումը քննարկված հարցերի եւ ամերիկյան կողմի նկատառումների վերաբերյալ:

ՀՀ ՊՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Վազգեն Մանուկյանը վիրահատվել է Ֆրանսիայում

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջին մեկ ամիսը Ազգային ժողովրդավարական միության նախագահ, Հայաստանի ԱԺ պատգամավոր Վազգեն Մանուկյանը բուժման նպատակով գտնվում էր Ֆրանսիայում, որտեղ նրան սրտի վիրահատություն են կատարել: Այս մասին հայտնի դարձավ հավաստի աղբյուրներից: Վազգեն Մանուկյանը պատրաստվում է մոտ օրերս վերադառնալ աշխատանքի ԱԺ-ում:

Կասեցվել է Ջհանգիրյանի հոր տան պայթյունի փաստով քրեական գործը

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Կասեցվել է ՀՀ զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանի հոր տան պայթյունի փաստով հարուցված քրեական գործը՝ քրեական հետապնդման ենթակա անձի ինքնությունը պարզ չլինելու պատճառով, սակայն օպերատիվ աշխատանքների կատարումը շարունակվում է: Ինչպես «Նոյյան տապանի» թղթակիցը տեղեկացավ ՀՀ գլխավոր դատախազությունից, այս մասին որոշում է ընդունվել հոկտեմբերի 30-ին՝ նախաքննության համար սահմանված երկամսյա ժամկետը լրանալու ավարտին:

Հիշեցնենք, որ օգոստոսի 29-ին, ժամը 23:10-ին ահազանգ էր ստացվել այն մասին, որ պայթյուն է տեղի ունեցել ՀՀ զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանի հոր՝ Վրեժ Ջհանգիրյանին պատկանող՝ Երեւանի Ջրաշատ փողոցի 49 հասցեում գտնվող տան նկուղում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ժ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / հեռ. 562941
Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԸՆԹԱՑԻԿ

ՃԵՂՔՎԱԾՔ

2001 թ. բյուջեն չի կատարվի, եթե չծախսվեն ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհման միջոցները

Կառավարությունում վերջապես հաստատվեց Հայաստանի 2001 թ. պետբյուջեն, որը շուտով կսկսվի քննարկվել նաեւ խորհրդարանում: Ի՞նչ կարելի է ասել այս բյուջեի մասին: Կազմավորելիս արդյո՞ք նկատի առնվե՞լ է ինչպես ընթացիկ, այնպես էլ նախորդ տարիների դառը փորձը: Եվ վերջապես կարդարացնի՞ իր առջեւ դրված նպատակը, թե՞ տարեվերջին դարձյալ օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառաբանություններ կբերվեն նրա չկատարման կամ ծախսային մասի կրճատման արդարացման համար:

Նախ հիշեցնենք, որ 2001 թ.-ին են փոխանցվելու այս տարվա չկատարված 62 մլրդ դրամի ծախսերը: Դրան ավելացրած՝ ծախսային մասում մեծ թիվ է կազմելու արտաքին պարտքի սպասարկման գումարը՝ 85 մլն դոլար (մոտ 45 մլրդ դրամ): Միայն այսքանը բավարար է, որպեսզի 2001 թ. բյուջեն համարվի լարված: Չմոռանանք նաեւ, որ բյուջեի դեֆիցիտի ծածկման կարեւոր աղբյուրներից է համարվում միջազգային կազմակերպություններից, մասնավորապես Համաշխարհային բանկից ակնկալվող շուրջ 50 մլն դոլարի (27 մլրդ դրամ) վարկը: Այսինքն՝ առկա է եւս մեկ լուրջ գործոն, որը կարող է վտանգել բյուջեի կատարումը, քանզի նախորդ տարիների փորձից հայտնի է, որ ամենաչնչին պատճառաբանությամբ ձգձգվում է վարկերի տրամադրումը: Այնուհետեւ: Ընթացիկ տարում, բացառությամբ մեկ-երկու ամսվա, հարկերի հավաքագրումը հիմնականում թերակատարվեց: Որեւէ երաշխիք գոյություն չունի, որ 2001 թ. կհաջողվի կատարել նախանշված ցուցանիշները, եթե անգամ բացառենք սուբյեկտիվ գործոնները (հարկային վարչարարություն, ստվերային շրջանառություն եւ այլն): Հայտնի է, որ 2000-ին նախատեսված գումարների մի զգալի մասն, օրինակ, հնարավոր չեղավ հավաքել վառելիքի, մասնավորապես բենզինի ներմուծման ակնկալվածից պակաս ծավալների պատճառով: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը 2001 թ. բյուջեի կատարման համար որոշակի հույսեր է կապում Հայաստանի տնտեսության մեջ նկատվող դրական տեղաշարժերի, մասնավորապես արտահանման ծավալների աճի (22,4 %) տեմպերի հետագա շարունակման հետ: Մինչդեռ ակնհայտ է, որ անգամ արտահանման ծավալների աճի դեպքում բյուջեի վրա դրա արտացոլումն էական չի լինի: Մի կողմ թողնենք այն փաստը, որ զուտ գումարային առումով այս տարի ներմուծման ծավալները ավելի մեծ են եղել անցյալ տարվա նույն ցուցանիշից 50-60 մլն դոլարով: Եթե անգամ ենթադրենք, որ արտահանման ծավալները կգերազանցեն այս տարվա ցուցանիշը շատ ավելի, քան ակնկալվում է, ասենք 100 մլն դոլարով, ապա բյուջեն դրանից լավագույն դեպքում կստանա 20 մլն դոլարից ոչ ավելի (շահութահարկի, եկամտահարկի եւ այլնի տեսքով) գումար: Սրանք բյուջեի կատարմանը սպառնացող զուտ տնտեսական պատճառներն են: Դժբախտաբար, Հայաստանի ներքաղաքական կյանքում հազվադեպ չեն ցնցումներն ու կտրուկ փոփոխությունները, որոնք բնականաբար դարձյալ իրենց ազդեցությունն են թողնում երկրի տնտեսության, հետեւաբար նաեւ բյուջեի վրա:

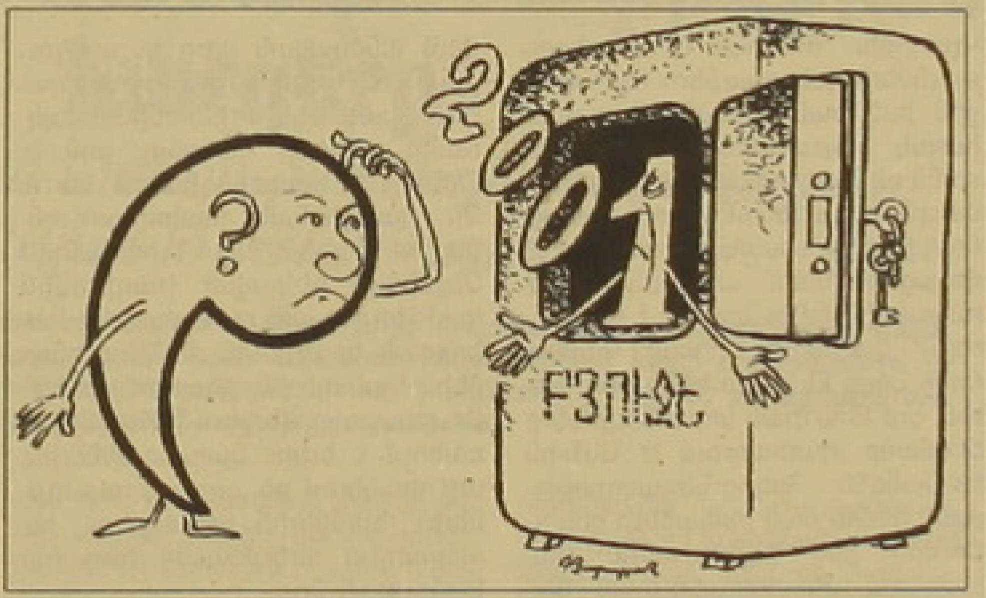

Այս ամենը նկատի ունենալով, ի՞նչ ասել ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի լավատեսության մասին, որ նա տածում է 2001 թ. բյուջեի նկատմամբ: Մասնավորապես, որ այն կլինի վերջին դեֆիցիտ ունեցող բյուջեն: Թերեւս այդ լավատեսությունը հիմնավոր չէ: Հաշվի չի առնվել ո՛չ անցյալի փորձը, ո՛չ արտաքին գործոնի (վարկերի ստացման) անհուսալիությունը, ո՛չ երկրի տնտեսության իրական վիճակը: Ճիշտ է, կառավարության վերջին նիստում որոշվեց ծախսային մասից հանել 4 մլրդ դրամ եւ այսպիսով ունենալ 94 մլրդ դրամի դեֆիցիտ, մինչ այդ նախատեսված 98 մլրդ-ի փոխարեն, սակայն դա կոսմետիկ փոփոխություն էր եւ ըստ էության ոչինչ չփոփոխող: Հետեւաբար մեծ է հավանականությունը, որ 2001 թ. բյուջեն կարժանանա 2000 թ. բյուջեի ճակատագրին: Այսինքն՝ սա եւս կթերակատարվի եւ չի կատարի իր առջեւ դրված հիմնական նպատակը՝ մարել նախորդ տարիներին կուտակված բոլոր պարտքերը: Ի՞նչ կարող է ձեռնարկել կառավարությունը դա թույլ չտալու համար: Թերեւս միայն այն, ինչի մասին ակնարկեց Լեւոն Բարխուդարյանը: Սեփականաշնորհման շնորհիվ ստացված միջոցները ծախսել՝ մինչեւ կստացվեն նախատեսված գումարները: Սակայն վերջիններիս ստացման խիստ կասկածելի լինելը ենթադրում է, որ հնարավոր է սեփականաշնորհումից ստացված գումարների փոշիացում: Այսինքն՝ դրանք կզոհաբերվեն հանուն բյուջեի կատարման: Խնդիրը միայն այն է, թե դրանց ո՞ր մասը կարժանանա այդ ճակատագրին: Խոսքը բնականաբար էներգաբաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհումից ստացվող գումարների մասին է: Ակնկալվում է, որ այն կկազմի առնվազն 220-240 մլն դոլար (110-120 մլրդ դրամ): Եթե ՀԲ-ն կատարի իր խոստումը եւ բաշխիչ ցանցերի մրցույթի հաղթողին հայտարարելուց հետո տրամադրի խոստացված վարկը՝ մոտ 50 մլն դոլար, ապա համապատասխան չափով քիչ գումար կգնա բյուջե: Իսկ եթե հերթական պատճառաբանությամբ չտրվի, ապա ավելի մեծ գումար կզոհաբերվի: Որպեսզի դա չկատարվի եւ ընդհանրապես բյուջեի դեֆիցիտի մարման խնդիր չառաջանա, հարկ է ընդամենը իրատեսորեն գործել: Ի վերջո բյուջեն երկրի զարգացումը բնորոշող գլխավոր գործոնը չէ: Այն ընդամենը արտացոլում է տնտեսության մեջ կատարվող տեղաշարժերը եւ նրա առջեւ դրվող խնդիրներն էլ պետք է տեղավորվեն այդ գործընթացների մեջ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԽՈՍՔԻ ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ոտնահարվում է տեղեկատվություն ստանալու հասարակության անբեկանելի իրավունքը

Հայտարարում է Մամուլի ազգային ակումբը

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մամուլի ազգային ակումբը նոյեմբերի 1-ին հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում ասված է.

«Ժողովրդավարական հասարակարգի կարեւոր ու անհրաժեշտ գրավականը տեղեկատվություն ստանալու՝ հասարակության իրավունքն է: Հայաստանը, որը միացել է Մարդու իրավունքների համընդհանուր Հռչակագրին եւ միաժամանակ Եվրախորհրդին անդամակցելու կեսճանապարհին է, եւս պարտավոր է հարգել այդ իրավունքը: Մինչդեռ թե՛ վերջին օրերի զարգացումները, թե՛ ոչ հեռավոր անցյալի իրողությունները վկայում են, որ հաճախ է ոտնահարվում հասարակության այդ անբեկանելի իրավունքը:

Ըստ այդմ՝ ոչ միայն տեղեկատվական ինքնաշրջափակման են ենթարկվում տարբեր գերատեսչություններ ու պատասխանատու պաշտոնյաներ, այլեւ իրականացվում են տարաբնույթ ոտնձգություններ լրագրողների ու լրատվամիջոցների հանդեպ, որոնք կոչված են ապահովելու հասարակության տեղեկացվածությունը: Այդ ոտնձգությունները ներառում են ապօրինի միջոցառումներ՝ սկսած լրագրողների, տեսաերիզների կալանումից մինչեւ հեռուստաընկերության հաղորդակի խափանում: Ընդ որում համապատասխան մարմինները որեւէ կերպ չեն արձագանքում այս իրողություններին: Նմանօրինակ քայլերը խոչընդոտում են տեղեկացված հասարակության կազմավորումը եւ վտանգում առանց այն էլ փխրուն ժողովրդավարական ինստիտուտների կայացումը»:

«Նոյյան տապանի» եթերը խափանվել է առանց արտաքին միջամտության

«Նոյյան տապան» հեռուստաընկերության խափանված եթերը նոյեմբերի 1-ից պիտի վերագործարկվեր՝ ըստ ՀՀ տրանսպորտի եւ կապի նախարարության երեկ տարածած մամլո հաղորդագրության: **«Ազգը»** երեկվա համարում անդրադարձել է խնդրին՝ բերելով «Նոյյան տապանի» տնօրենի եւ եթերի համար պատասխանատու «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՊՓԲԸ-ի փոխտնօրենի իրարամերժ կարծիքները հաղորդակի խափանման պատճառների վերաբերյալ:

ՀՀ տրանսպորտի եւ կապի նախարարության մամլո հաղորդագրության մեջ բերված է «ՀՀՑ» ՊՓԲԸ-ի տնօրեն Ռոբերտ Հարությունյանի հավաստիացումը, թե վթարը տեղի է ունեցել հոսանքի տատանումից, անջատվել են բոլոր հեռուստահաղորդումները, այդ թվում նաեւ արբանյակային կայանը: Վերջիններս, բացի «Նոյյան տապանի» հաղորդակից, մեկ ժամվա ընթացքում վերականգնվել են: Իսկ «Նոյյան տապանին» մաշվածության պատճառով վնասվել է նաեւ լարման անջատիչը: «Այն կարծիքը, թե վթարն արտաքին միջամտության արդյունք է, չի համապատասխանում իրականությանը: Մասնագետները գտնում են, որ սա միայն տեխնիկական վթար է», ասված է հաղորդագրության մեջ:

Հայաստանի գրողների միությունում

Հայաստանյան քաղաքական իրադարձությունների անկայուն վիճակն անհնար է, որ ազդեցություն չունենա մեր կյանքի ամենատարբեր բնագավառների, հասարակական կառույցների, կազմակերպությունների վրա՝ տարաձայնություն-բողոքների ալիքն ակտիվացնելով:

ՀԳՄ-ում վաղուց ի վեր ծայր առած դժգոհությունները, անցած տարիների ներքին խմորումներն այժմ ավելի ցայտուն դրսեւորումներ են ունենում: Գրողների, այդ թվում նաեւ սոցիալապես անպաշտպան վիճակում հայտնված, գրական ընդհանուր պրոցեսներից դուրս մնացածներից շատերի դժգոհության պատճառը (խորհրդային տարիների բարի ավանդույթների հիշողությամբ) գրողների միության՝ իբրեւ գրողներին աջակցող կառույցի (ֆինանսապես, գրքերի տպագրությամբ) ներկայիս անօգտակարությունն է:

Որոշ գրողների արտահայտությամբ «չեղած միության» նախագահի աթոռի հավակնություն ունեցողները գուցե թե շտապողականություն են դրսեւորում նաեւ էթիկայի տեսակետից ՀԳՄ ներկայիս նախագահի Հայաստանից բացակայության պայմաններում: Ինչեւէ: Լավ կլինի, որ մեր իրականությանը բնորոշ մշտապես առկա այս կամ այն խմբավորման շահերի բախումից ծագած «պայքարի» նպատակն ի շահ գրականության եւ նրա արդար մշակի լինի:

Առաջին անգամ հրապարակվեց ՀՀ առեւտրային բանկերի ռեյտինգը

Սկիզբը էջ 1

Տարբեր մասնագետների ու բանկիրների հետ զրույցներում հատկապես տարակուսանք հայտնվեց «Պրոմեթեւս» բանկի առաջին տեղում հայտնված լինելու առնչությամբ: Նմանապես տարակուսանք հայտնվեց նաեւ երկրորդ ենթախմբում (A2) հայտնված ոչ անհայտ, ավանդույթներ ու բավականին մեծ վարկանիշ ունեցող բանկերի առնչությամբ:

«Ազգը», նպատակ չունենալով որեւէ բանկի գովազդով կամ հակագովազդով զբաղվելու, այնուամենայնիվ փորձեց վերոհիշյալ տարակուսելի հարցերի վերաբերյալ լրացուցիչ բացատրություններ ստանալ ՀՀ Կենտրոնական բանկից, նույն «SED MARCED»-ից ու համակարգին տիրապետող մասնագետներից: Ի մի բերելով կարծիքներն ու ենթադրությունները (որոնք, հնարավոր է, շտապողականությունից ելնելով կարող են նաեւ սուբյեկտիվ լինել), այնուամենայնիվ տպավորությունն այսպիսին էր. մեր զրուցակիցներից մեծ մասի կարծիքով վերոհիշյալ տեղեկատվությունը կարծես թե հանրությանը ոչ հայտնի մի քանի բանկերը գովազդելու նպատակ ունի, մասնավորապես «Պրոմեթեւս» բանկը: Մեր կողմից նշենք, որ այս բանկի մասին մեր տեղեկատվությունը, ըստ որոշ աղբյուրների, սահմանափակվում է նրանով, որ այս բանկը բավականին մեծ առնչություններ ունի հանրային հեռուստաընկերության հետ, իսկ վերջինիս խոշոր բաժնետերերից մեկը, ինչպես հայտնի է, «SED MARCED» խորհրդատվական ընկերության հիմնադիր, Երեւանի Ֆոնդային բորսայի նախագահ Սեդրակ Սեդրակյանն է: Եթե դա իրոք այդպես է, ապա լրացուցիչ մեկնաբանություններն ավելորդ են դառնում, թեեւ, այնուամենայնիվ, դրանք ստանալու համար, «Ազգը» երեկ փորձեց կապվել պրն Սեդրակյանի հետ, ինչը հնարավոր չեղավ: Փոխարենը, ռեյտինգավորման իրենց աշխատանքների մասին որոշակի բացատրություններ տվեց ընկերության գործադիր տնօրեն Տ. Ջրբաշյանը: Ըստ նրա, բանկերի ռեյտինգավորումն իրենց կողմից իրականացվել է CLASTER համակարգով, բազմաչափ խմբավորման սկզբունքով: Դասակարգումն իրականացրել է համակարգիչը վերոհիշյալ ծրագրով, ընկերության կողմից համակարգիչ մտցված ցուցանիշների հիման վրա: Ինչ վերաբերում է ցուցանիշներին, ապա, ըստ պրն Ջրբաշյանի, բանկերի համալիր դասակարգումն իրականացվել է զանգվածային լրատվամիջոցներում հրապարակված տվյալների հիման վրա՝ ըստ մի շարք գործոնային խմբերի, այդ թվում՝ հուսալիության պաշարի ու ֆինանսական հավասարակշռության, ակտիվության եւ իրական հատվածում ներդրումների բաժնի, շահութաբերության եւ արդյունավետության եւ այլն: «Մենք աշխատել ենք այս դասակարգմամբ մինիմալ ձեւով չեզոքացնել անձնական գործոնը», ասաց պրն Ջրբաշյանը:

Հայտնի է, որ ՀՀ Կենտրոնական բանկը եւս իրականացնում է առեւտրային բանկերի ռեյտինգավորում, ինչը, սակայն, չի հրապարակվում: ՀՀ ԿԲ-ից տեղեկացանք, որ բանկերի դասակարգումը կատարվում է զուտ բանկային ցուցանիշների, նաեւ մամուլի հրապարակումների հիման վրա եւ բանկային վերահսկողության տեսանկյունից: Ռեյտինգավորման մեթոդը նույնն է՝ CLASTER, եւ, սակայն, ի զարմանս մեզ, ինչպես նշեց ՀՀ ԿԲ լրատվական բաժնի ղեկավար Զառա Բարսեղյանը, «ԿԲ-ի գնահատականները եւ դասակարգումը կտրուկ տարբերվում են «SED MARCED»-ի հրապարակած ռեյտինգավորումից»: «Մեր կարծիքով այդ ռեյտինգավորումը որեւէ էական ազդեցություն չի կարող ունենալ բանկային համակարգի հետագայի վրա», ասաց ԿԲ լրատվական ծառայության ղեկավարը: Ինչ վերաբերում է «SED MARCED»-ի հրապարակած տվյալների հավաստիությանը եւ նմանատիպ ռեյտինգավորման ծառայությունների նկատմամբ վերահսկողությանը, ապա ՀՀ ԿԲ-ն ըստ օրենքի չունի նման ռեյտինգավորմամբ զբաղվողներին վերահսկելու ֆունկցիա: Այստեղից էլ մի պարզ ենթադրություն, այդ դեպքում որքանո՞վ կարող է օբյեկտիվ լինել «SED MARCED»-ի տարածած տեղեկատվությունը: Հիշեցնենք նաեւ, որ ՀՀ բանկերի ռեյտինգավորման փորձ մինչեւ այժմ կատարել են նաեւ երկու լրատվական գործակալություններ՝ «Սնարքն» ու «Արկան»: Մասնավորապես, վերջինս եռամսյակը մեկ տարածում է «ՀՀ բանկերի հիմնական ցուցանիշները» մի քանի տասնյակ էջ պարունակող ամփոփ տեղեկատվություն: «Արկա»-ի փոխտնօրեն Կոնստանտին Պետրոսովը դժվարացավ որեւէ գնահատական տալ վերոհիշյալ ռեյտինգավորմանը եւ համեմատություններ անցկացնել, միայն նշեց, որ ռեյտինգավորումը շատ պատասխանատու եւ լուրջ աշխատանք է, եւ «SED MARCED»-ի վերոհիշյալ նախաձեռնությունը որպես առաջին փորձ կարելի է միայն ողջունել:

ՀԳ *-Մեր խմբագրությունը եւս ողջունում «SED MARCED»-ի վերոհիշյալ նախաձեռնությունը, սպասելով, սակայն, մասնագիտական նոր պարզաբանումների:*

ԱԶԳ

ազգային

Հայերի ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւի քննարկումից ԱՄՆ Կոնգրեսի հրաժարվելը ոգեւորությամբ լցրեց ազգի այն փոքրամասնությանը, որը, մերժելով Հայ դատի հետապնդումը, համաձայն չէ նաեւ արտաքին քաղաքականության ներկայիս մոտեցումներին: Ի դեպ, քննադատելով այս ոլորտի ցանկացած քայլ ու ձեռնարկում, շիտակի տակ երկիմաստություն փնտրելով, ընդդիմախոսները սեփական տեսակետը չեն արտահայտում: Երեւի թե բացակայության պատճառով: Եվ իրոք, ինչպես համարես մշակված, հստակված ու նպատակաուղղված ազգանպաստ քաղաքականություն Հայ դատի բա-

րելու դրոշը, գերտերությունների ոտքերի տակ չտրորվելու գերտերություններին կուլ չգնալու նպատակով. եթե, իհարկե, ցանկանում ենք անկախ մնալ: Ժխտումը, վաղեմի գործընկերոջը դավաճանելը, ճամբար փոխելը ճկուն քաղաքականություն չեն: Ճկուն չես համարի նաեւ լարվածություն ստեղծող ու լարվածությունից օգտվող քաղաքականությունը, քանզի լարախաղացի նման անընդհատ վտանգված ես ընկնելու: Այս առումով շահեկան է կոմպլեմենտարիզմը, ոչ թե հակասություններից օգտվելու, այլ ընդհանրություններ գտնելու ու այդպիսի համագործակցությունից օգուտ քաղելու քաղաքականությունը:

յացնող հայաստանյան բաշխիչ էլեկտրացանցերը գերադասելով էներգաարտադրող կարողություններ: Կամ Ռուսաստանը պատրաստվում էր ձեռք բերել ԲԷՑ-երը ոչ թե գումար վճարելով, այլ այդ չափաբաժնով Հայաստանի պարտքը մարելով: Բայց չէ՞ որ մտերիմ բարեկամն ու ռազմավարական գործընկերը պետք է հաշվի առներ գործընկերոջ տնտեսական վիճակը, ոչ թե օգտվեր նրա կախյալ կարգավիճակից... Նույնը կարելի է ասել նաեւ Ռուսաստանի անզիջում գնային քաղաքականության մասին գազամատակարարման բնագավառում: Այդ ամենն ունի իր բացատրությունը: Ընտրվելով ՌԴ նախագահ,

Հայտնի դարձավ նաեւ, որ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը կայցելի Ադրբեջան, իսկ ժամանակ անց Թուրքիա: Լուր կա, որ Պուտինը կժամանի նաեւ Հայաստան ու Վրաստան... Այսինքն խոսքը նույնպես Ռուսաստանի տարածաշրջանային հետաքրքրությունների մասին է, այլ ոչ Հայաստանի նկատմամբ հատուկ ուշադրության: Ի դեպ, Ռուսաստանի նմանօրինակ «առօրեական» վերաբերմունքը ռազմավարական գործընկերոջ հանդեպ ոմանք վերագրում են ՌԴ նախագահի «սառը» զգացմունքներին Ռ. Քոչարյանի հանդեպ: Այս գնահատականին չի կարելի համաձայնել, քանզի պետական հարաբերությունները չեն հիմն-

շահերից բխող համագործակցության, այսինքն կոմպլեմենտարիզմի վրա: Ի դեպ, Չինաստանը վերելք ապրեց բաց դռների տնտեսական քաղաքականությամբ, որը նաեւ ակնկալում էր ճկուն ու պրագմատիկ քաղաքականության կիրառում:

Նույնն էլ Լեւոնն էր ասում, երեւի կասեն ընդդիմախոսները: Ոչ, շահի վրա կառուցված քաղաքականությունը նույնացված չէ կոմպլեմենտարիզմի հետ, քանզի սեփական շահով առաջնորդվելով, հնարավոր է անտեսել ու ոտնահարել այլոց շահը՝ վտանգելով թշնամություն: Այլ կերպ ասած, հրապուրվելով Արեւմուտքի ֆինանսական առաջարկներով կդառնաս Ռուսաստանի ատե-

Վաշխառուի տրամաբանությա՞մբ, թե՞ կոմպլեմենտարիզմի ճանապարհով...

ցառումն ու Ժիրայր Լիպարիտյանի «մոնետարիստական» դիվանագիտությունը, կամ Փափազյան-Արզումանյանի անպտուղ անցուդարձն արտաքին աշխարհում միտված գցելու Հայաստանը մերթ ԱՄՆ-ի ու Արեւմուտքի, մերթ այլոց գիրկը, դարձնելով մեզ սեւ աղվես ոչ միայն Ռուսաստանի աչքում, այլ նաեւ սփյուռքի...

Կար ժամանակ, երբ ծափահարում էինք ազատագրական պայքար ծավալած չեչեններին, ողջունում էինք բելառուս դեմոկրատներին, սրտաբուխ բարեկամություն էինք անում ուկրաինական ՌՈՒԽ-ի հետ ու պարտակում Գամսախուրդիայի փախուստը, կարծես, բացի Լիտվայից ու Գամսախուրդիայից ուրիշ դարդ ու ցավ չունեինք... Բանը հասավ նրան, որ Երեւան ժամանած ՌԴ Պետդումայի խոսնակ պրն Սելեզնյովն այցն ավարտեց առանց ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ առնչման: Սա էլ գտնելով, որ արտաքին քաղաքականության մեջ թշնամի ու բարեկամ չկա, այլ միայն շահեր, այն ժամանակ ենթադրում էր, որ Ռուսաստանի հետ մեր բարեկամությունն այսուհետ շահավետ չի կարող լինել:

Տարածքով փոքր, բնակչությամբ փոքրաթիվ, ռեսուրսազուրկ, երկրամասերի աշխարհաքաղաքական խաչմերուկներում տեղակայված պետությունների ճակատին է դաջված ճկուն քաղաքականություն վա-

Ի դեպ, ոչ միայն նախկինները, այլեւ համայնավարները, այլ սոցումեր մերժում են կոմպլեմենտարիզմը յուրաքանչյուրն իր պատճառներով: Ձախերը հորդորում են իշխանություններին անմնացորդ տրվել Ռուսաստանին: Տրվելու տենչը հուզական է, քանզի հետեւելով Ռուսաստանի պահվածքին, համոզվում ենք, որ փոխադարձ անմնացորդ նվիրվածություն չի դրսեւորվում: Մի կողմ դնելով պատմական անցյալը, անդրադառնանք մեր օրերին: Մտորումների տեղիք են տալիս ոչ միայն ՌԴ իշխանությունների անվերջ հայտարարություններն ԱՊՀ երկրների տարածքային ամբողջականության անսասանության մասին: Եթե ԱՄՆ-ն աշխատում է կալմեջ անել Հայաստանը Միջազգային արժութային հիմնադրամի ու Համաշխարհային բանկի վարկային քաղաքականությամբ, ապա Ռուսաստանը տնտեսական աջակցությունը փոխհատուցում է սեփականատեր կարգվելով, նախապատվություն տալով ռազմավարական օբյեկտներին ու ոլորտներին: Շատ խոսելով բաշխիչ էլեկտրացանցերի մասնավորեցման շուրջ ու քննադատելով իշխանություններին ռուսական «Իտեռային» անտեսելու համար, մեր մամուլը գրեթե չանդրադարձավ «անտեսման» պատճառներին: Պարզվեց, որ պրն Չուբայսը ոչ մի կերպ չէր համաձայնում գնել Ռուսաստանի համար չնչին հետաքրքրություն ներկա-

Վլադիմիր Պուտինն ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների հետ առաջին իսկ հանդիպման ընթացքում հստակ հայտարարեց, որ Ռուսաստանն այսուհետ պետք է վարի պրագմատիկ քաղաքականություն առաջնորդվելով տնտեսական շահերով: Ավելացնենք նաեւ աշխարհաքաղաքական, ինչով եւ կարելի է բացատրել ՌԴ վարչապետ Միխայիլ Կասյանովի այցը Թուրքիա հենց այն օրերին, երբ Թուրքիան սպառնալիքների ճնշմամբ պարտադրում էր ԱՄՆ-ին ետ կանգնել Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւի ընդունումից, իսկ Հայաստանին չհետապնդել ցեղասպանության ճանաչումը: Մտահոգված «Երկնագույն հոսք» գազատարի նախագծի ու այլ փոխշահավետ տնտեսական նախագծերի իրագործմամբ, Կասյանովը ոչ մի կերպ համենայն դեպս հրապարակավ, չանդրադարձավ Թուրքիայի քաղաքական պահվածքին: Իսկ այցի համընկնումը նշյալ իրադարձությունների հետ անգամ տեղիք է տալիս մտածելու, որ միգուցե «Երկնագույն հոսքի» շուրջ վարվող բանակցությունների ընթացքում ինչ-որ կերպ սակարկվել է Ռուսաստանի ներազդելու հնարավորությունը Հայաստանի վրա: Այս տարբերակը բացառված չէ, քանզի, հրապուրված Բաքու-Ջեյհան գազատարով, Թուրքիան բնավ էլ չէր ցանկանում վերադառնալ «Երկնագույն հոսքին»:

վում անձնական սիրո եւ ատելության վրա: Նույն հաջողությամբ կարելի է սակարկել Քլինթոնի համակրանքը Էջեւիթի հանդեպ, այն էլ Թուրքիայի սպառնալիքների ներքո: Չի կարելի նաեւ համոզված պնդել, որ Պուտինը շատ է հավանում Չեչնիայի ղեկավար Կադիրովին կամ Ադրբեջանի ու Վրաստանի նախագահներ Ալիեւին ու Շեւարդնաձեին: Սակայն, ինչպես տեսնում ենք, Ռուսաստանը վերջերս խիստ սիրաշահում է երկու նախագահներին՝ աչք փակելով թե այդ պետությունների չեչեններին աջակցելու, թե անթաքույց արեւմտամետ քաղաքականության վրա:

Ի՞նչ անենք, նեղացկոտի կեցվածք ընդունելով երեսներս շո՞ւռ տանք Ռուսաստանից, ԱՄՆ-ից, Իսրայելից, Ֆրանսիայից, Վրաստանից, որն, ի դեպ, անխնա ավերում ու այլակերպում է սեփական տարածքում գտնվող հայկական պատմական հուշարձանները եւ Թուրքիայի հետ պատրաստակամորեն որոշում է զինավարժություններ անցկացնել Հայաստանի սահմանամերձ տարածքում... Ո՞ւր կհասնենք եւ ի՞նչ կապացուցենք, եթե ամեն ինչ պարզ ու ապացուցված է: Դասեր քաղելով, գերադասելի չէ՞ արդյոք համակրանքից ու հակակրանքից անցնել պրագմատիկ քաղաքականության՝ հիմնված երկուստեք քաղաքական ու տնտեսական հետաքրքրությունների, ընդհանուր եզրերի որոնման ու ընդհանուր

լին, եւ հակառակը...

Այնպես որ, գերադասենք կոմպլեմենտարիզմը, որին, ըստ ընդդիմախոսների, խիստ հակացուցվեց Հայկական ցեղասպանության ճանաչման հետապնդումը: Նման որակավորմանը դարձյալ չի կարելի համաձայնել, ինչպես նաեւ դժվար է համակարծիք լինել այն պնդմանը, թե ԱՄՆ Կոնգրեսի օրակարգից ցեղասպանության ճանաչման հարցը հանելու հանգամանքով մեր դիվանագիտությունը խոշոր պարտություն կրեց: Արդյոք այդպե՞ս է: ԱՄՆ Կոնգրեսը հարցն ամենայն լրջությամբ հնչեցնելով, նույն լրջությամբ ողջ աշխարհին փաստեց, որ Հայկական ցեղասպանությունը պատմական իրողություն է, արժանի համայն ուշադրության: Նույնը ապացուցեցին Ֆրանսիան, Իտալիան, ուր գործընթացը շարունակվում է: Նույնպես կարեւորենք այն փաստը, որ հենց թուրք ժողովուրդը վերջապես սթափ գիտակցեց, կա մի ծանր հիմնախնդիր, որը լուծում է պահանջում, քանզի ծայրաստիճան արդիականացել է: Թուրքերը նաեւ ներքուստ զգացին, որ անվերջ սպառնալիքներով այս ու այն երկրներին, պետություններին ու ժողովուրդներին վերջնականապես չես ձայնազրկի:

Արդյոք դա հաղթանակ չէ՞: Թեկուզ միջանկյալ...

ԱՐՄԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Տնտեսական քաղաքականության նոր հայեցակարգ է անհրաժեշտ

Արդյունաբերության ոլորտի գիտաշխատողները դիմում են հանրապետության նախագահին, Ազգային ժողովի նախագահին, վարչապետին

Մենք՝ գիտության, արդյունաբերության ոլորտի գիտական աշխատողներս խորապես անհանգստացած ենք տնտեսության այն աղետալի վիճակից, որ ստեղծվել է մեր հանրապետությունում, դարձել է այսօրվա տագնապալի չափերի հասած արտագաղթի գլխավոր պատճառը եւ որը կարող է հիմնովին փոխել մեր տարածաշրջանային հավասարակշռությունը:

Մենք համոզվել ենք, որ հանրապետությունը վերջին տասը տարիների ընթացքում գտնվելով շուկայական հարաբերությունների ձեւավորման հորձանուտում, գործել է առանց լուրջ եւ իրատես տնտեսական քաղաքականության, որի հետեւանքն է այսօրվա տնտեսական եւ սոցիալական ճգնաժամային վիճակը: Հաշվի չեն առնվել անցումային շրջանին հատուկ բազմաթիվ գործոններ, փոշիացվել եւ թալանվել են նյութական, արտադրական, ֆինանսական հսկայական միջոցներ, տնտեսության իրական ոլորտը՝ արտադրությունը եւ գիտությունը օտարվել են շուկայական գործընթացների բարեբեր ազդեցությունից, որի պատճառով համատարած գործազրկություն է, ազգաբնակչության սոցիալական խիստ բեւեռացված մթնոլորտ եւ արտագաղթի ուժգնացում:

Հանրապետության իշխանությունների բոլոր քայլերն ազատական գործընթացների խորացման, առանձին ձեռնարկությունների վերագործարկման, բարեփոխումների վերաբերյալ բազմաթիվ օրենքների ընդունման ուղղությամբ, չեն բերել լուրջ դրական արդյունքների տնտեսական քաղաքականության նպատակային հայեցակարգի բացակայության, այն էլ արտաքին ոչ բարենպաստ բազմաթիվ գործոնների պայմաններում:

Գիտության եւ արտադրության ոլորտը զրկվել է իր հիմնական շարժիչ ուժից՝ գիտական եւ ինժեներական ներուժից, տնտեսության իրական հատվածը մղվել է բացարձակ օտարացման, լուրջ արտադրական եւ գիտական ծրագրեր մատնվել են անուշադրության: Գյուղատնտեսության ոլորտում կուտակված պրոբլեմները, որոնք անխոհեմ սեփականաշնորհման հետեւանք են, լուրջ խոչընդոտ են զարգացման գործընթացների համար: Տնտեսության պետական ղեկավարման եւ կարգավորման ոլորտները կարիք ունեն ներդնելու գործարարության այնպիսի մեխանիզմներ, որոնք կբարձրացնեն պատասխանատվության եւ արդյունավետության աստիճանը, ինքնին դուրս կմղեն ոչ պիտանի կադրերին, անհամեմատ կկրճատվի կառավարման ոլորտում ներգրավված մարդկանց թիվը:

Երբեմնի Հայաստանի հպարտությունը հանդիսացող Ազգային ակադեմիայի ճյուղային գիտահետազոտական հիմնարկները, ասպիրանտական դպրոցները եւ բուհական ու գիտական միավորները քարուքանդ վիճակում են, հույս չկա, թե ինչպես կպատրաստվեն ավագ սերնդին փոխարինող գիտական կադրերը եւ ինչպես կվերականգնվեն կոնստրուկտորական բյուրոները:

Մենք վերջնականորեն համոզվել ենք, որ այսօրվա զանգվածային արտագաղթի հիմնական պատճառը ժողովրդի ծանր սոցիալական, գործազրկության եւ կյանքի անապահով վիճակն է, որը ստեղծվել է վերջին տասը տարում տնտեսական համակարգի անկատարության, անընդհատ փոփոխվող կառավարությունների անկարողության եւ Ազգային ժողովի անընդունակության հետեւանքով:

Ցավով պետք է նշել նաեւ, որ սփյուռքի որոշ կազմակերպություններ եւ այնտեղ ապրող արտագաղթողների հարազատներ ոչ միայն չեն օժանդակում արտագաղթի նվազեցմանը, այլեւ երբեմն օգնում են այդ չարագուշակ գործընթացին:

Այսպիսով, ընդունելով արտակարգ ճգնաժամային վիճակի առկայությունը, ինչպես նաեւ հանրապետության կառավարությունում արդյունավետ տնտեսական քաղաքականության հայեցակարգի բացակայությունը, առաջարկում ենք.

1. Հանրապետության նախագահին կից ստեղծել արտագաղթի կասեցման եւ տնտեսական նոր քաղաքականության մշակման ճգնաժամային հանձնաժողով, որը կհամակարգի եւ կմշակի առկա բոլոր հայեցակարգերը, առաջարկությունները, կմշակի համապատասխան օրինագծեր:

2. Առաջարկել կառավարությանը, Ազգային ժողովի համապատասխան կառույցներին, կուսակցություններին, գիտնականներին, բոլոր բանիմաց եւ կարող ուժերին, անհատներին՝ հանձնաժողովին ներկայացնել բոլոր ծրագրերն ու առաջարկությունները:

3. Դիմել սփյուռքահայությանը, սփյուռքում գործող կուսակցություններին, միություններին եւ կազմակերպություններին, Հայ եկեղեցուն՝ գործուն միջոցներ ձեռք առնել մասնակցելու արտագաղթի կասեցմանը, հորդորել նրանց կարճ ժամանակում աշխատատեղերի ստեղծման նպատակով Հայաստանում ստեղծել փոքր եւ միջին ձեռնարկություններ: Այս ուղղությամբ անհրաժեշտ է հաստատագրել լրացուցիչ երաշխիքային պայմաններ եւ ձեռնարկությունների ստեղծման եւ ձեւավորման գործընթացն առավելապես տեղափոխել սփյուռք:

4. Կազմակերպել գիտության եւ արդյունաբերության ոլորտի գիտնականների բաց քննարկումներ՝ հանրապետության նախագահի եւ վարչապետի մասնակցությամբ:

5. Հանձնաժողովի մշակած օրինագծերը ներկայացնել Ազգային ժողովին՝ օրենքի տեսքով հաստատելու համար:

Մենք՝ գիտության եւ արտադրության ոլորտի գիտնականներս, մեծապես կարող ենք նպաստել հանրապետության տնտեսական քաղաքականության նոր հայեցակարգի ստեղծմանը, եւ համոզված ենք, որ կարելի է ստեղծել այնպիսի մթնոլորտ, որն էապես կթուլացնի տնտեսական ճգնաժամը եւ կդանդաղեցնի արտագաղթը: Մենք կգնանք ամեն տեսակ զոհողությունների, միայն թե կարողանանք դուրս բերել մեր հայրենիքն այս ծանր վիճակից:

Գիտության եւ արտադրական ոլորտի գիտնականների անունից նախաձեռնող խմբի նախագահ

Տնտ. գիտ. դոկտ. պրոֆ.
Ժ. ՄԻՐԶԱԲԵԿՅԱՆ

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Արամ Գրիգորյան. Կգերակշռեն տնտեսական համագործակցության հարցերը

Նոյեմբերի 29-ին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը կմեկնի Թուրքմենստան

Նոյեմբերի 29-ին Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը մեկօրյա պաշտոնական այցով կմեկնի Թուրքմենստան: Հայոց պետության ղեկավարի Աշգաբադ ձեռնարկելիք այցի նպատակների եւ հայ-թուրքմենական հարաբերությունների հեռանկարների շուրջ «Ազգի» հատուկ թղթակցի զրույցը Թուրքմենստանում Հայաստանի դեսպան Արամ Գրիգորյանի հետ:

– Պարոն դեսպա՛ն, Ռոբերտ Քոչարյանի Թուրքմենստան ձեռնարկելիք այցի ժամկետները մի քանի անգամ հետաձգվել են: Որքանո՞վ իրատեսական են ներկայիս ժամկետները:

– Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի մեկօրյա պաշտոնական այցը Աշգաբադ կկայանա նոյեմբերի 29-ին, իսկ նոյեմբերի 30-ին մեր պետության ղեկավարը կմեկնի Մինսկ՝ մասնակցելու ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների գագաթաժողովին: Դա կլինի Ռոբերտ Քոչարյանի առաջին այցը Թուրքմենստան, որի ընթացքում կքննարկվեն երկկողմ համագործակցությանը, դրա հետագա խորացմանը եւ ընդլայնմանն առնչվող հարցեր: Երկու պետությունների միջեւ առկա են հարուստ իրավական հիմք եւ շատ լավ փոխհարաբերություններ: Մեր պետությունների ղեկավարների կանոնավոր փոխայցելությունները թույլ կտան որակապես նոր մակարդակի հասցնել երկկողմ հարաբերությունները: Ի դեպ, Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Թուրքմենստանում եղել է երկու անգամ պաշտոնական եւ մեկ անգամ աշխատանքային այցով:

Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի հետ կայանալիք բանակցությունների հիման վրա կստորագրվի համատեղ կոմյունիկե, ինչպես նաեւ երկու համաձայնագիր, որոնք կառնչվեն երկու պետությունների ներքին գործերի մարմինների համագործակցությանը, մասնավորապես, Հայաստանի եւ Թուրքմենստանի ՆԳ նախարարությունների իրավական փոխօգնության համաձայնագիր, ինչպես նաեւ համաձայնագիր Թուրքմենստանում բանտարկություն կրող Հայաստանի քաղաքացիների եւ Հայաստանում բանտարկված Թուրքմենստանի քաղաքացիների փոխանակման շուրջ: Չի բացառվում նաեւ տնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի ստեղծման համաձայնագրի ստորագրումը: Դա կլինի նոր, չափազանց կարեւոր մի մարմին, որը կհամակարգի երկկողմ տնտեսական փոխգործակցությունը: Ընդհանրապես, տնտեսական հարցերը գերակշռում են երկկողմ հարաբերություններում:

– Վերջին ժամանակներս երեւանում շատ են խոսում նոր նախագծերի, մասնավորապես, էներգետիկ նախագծերի մասին, որոնց շնորհիվ Թուրքմենստանն ու Հայաստանը կարող էին միավորվել ընդհանուր էներգետիկ խողովակաշարերով: Արդյոք այդ նախագծերը կքննարկվե՞ն առաջիկա այցի ընթացքում:

– Էներգետիկայի բնագավառում Հայաստանի եւ Թուրքմենստանի համագործակցության հարցերը միշտ էլ եղել են մեր ղեկավարների ուշադրության կենտրոնում: Ներկայումս ուսումնասիրվում է Թուրքմենստան-Ռուսաստան գազատարին կառուցվելիք Իրան-Հայաստան գազատարի միացման հնարավորությունը: Իրավիճակն այս հարցում այսպիսին է: Ավելի վաղ ձեռք էր բերվել անդրկասպյան գազատարի կառուցման պայմանավորվածություն, որը պետք է սկսվեր Թուրքմենստանից, այնուհետեւ Կասպից ծովի հատակով անցներ Ադրբեջան, Վրաստան, Թուրքիա ու Եվրոպա: Սակայն ի սկզբանե պարզ էր, որ այդ նախագիծը քաղաքական է, թելադրված Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կողմից՝ կասպյան տարածաշրջանի ածխաջրածնային հումքը վերահսկելու նպատակով: Դժվար էր պատկերացնել, որ կգտնվեն օտարերկրյա ներդնողներ, ովքեր ոչ միայն հսկայական միջոցներ կներդնեն նախագծի իրացման գործում, այլեւ կապահովեն դրա էկոլոգիական մաքրությունը: Անցյալ տարվա վերջից Թուրքմենստանը վճռական շրջադարձ կատարեց դեպի Ռուսաստան: Նույնիսկ «Գազպրոմ» ԲԲԸ-ի եւ Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի միջեւ ստորագրվեց համաձայնագիր Ռուսաստանին 1000 խմ դիմաց 36 դոլար գնով 20 մլրդ խմ գազ վաճառելու շուրջ: Առաջին երբ եռամսյակում արդեն այդ քանակությամբ գազ է տրամադրվել ռուսական կողմին: Ընթացիկ տարում ռուսական կողմը խնդրել է եւս 10 մլրդ խմ բնական վառելիք: Միաժամանակ շարունակվում են բանակցությունները Ռուսաստանի Դաշնությանը թուրքմենական գազի երկարաժամկետ վաճառքի շուրջ: Իսկ դա նշանակում է Թուրքմենստանի էլ ավելի հեռացում անդրկասպյան խողովակաշարի կառուցման ֆանտաստիկ նախագծից: Այդ գազատարին առնչվող բոլոր փոփոխություններից էլ ավելի շատ տարաձայնություններ ծագեցին Ադրբեջանի եւ Թուրքմենստանի միջեւ: Առաջինը, հակառակ նախնական պայմանավորվածության, սկսեց հավակնել Թուրքիա փոխադրվելիք գազի ընդհանուր ծավալի 50 տոկոսին, մինչդեռ նախապես խոսք է գնացել առավելագույնը 20 տոկոսի մասին: Հետագայում ԱՄՆ-ին եւ Թուրքիային հաջողվեց ազդել Ադրբեջանի վրա, ինչը հանգեցրեց վերջինիս տատանումներին: Դրանք էլ ավելի գրգռեցին Թուրքմենստանի ղեկավարությանը:

Ինչ վերաբերում է Թուրքմենստան-Իրան-Թուրքիա խողովակաշարին, ապա դա եղել է խողովակի անցկացման նախնական տարբերակը, որը մշակվել էր անմիջապես Խորհրդային Միության փլուզումից հետո: Այնուհետեւ տարբեր քաղաքական խնդիրների ճնշման տակ ստիպված էին ժամանակավորապես հրաժարվել այդ ուղեգծից, սակայն ես կարող եմ ասել, որ այդ ուղեգիծն առավել հեռանկարային է: Միանգամայն իրատեսական է վերադարձն այդ նախագծին, քանի որ այդ ուղեգծում ոչ մի մեծ նոր գազատար կառուցելու կարիք չկա: Գոյություն ունեցող խողովակաշարերով գազը կփոխադրվի Թուրքիա, իսկ այնուհետեւ Եվրոպա: Այդ մայրուղում նոր գիծ կդառնա միայն Իրան-Հայաստան գազամուղը: Այդ գիծը, բնականաբար, մեզ համար առավել շահավետ է: Թուրքմենստանում Հայաստանի դեսպանությունը գործուն կերպով ներկայացնում է այդ նախագիծը: Վաղ թե ուշ Թուրքմենստանը, որին անհրաժեշտ է խոշոր շուկա իր գազը վաճառելու համար, կվերադառնա այդ նախագծին եւ կստիպի իր հետ համաձայնել այն երկրներին, որոնք ավելի վաղ խոչընդոտում էին դրա իրականացմանը:

Ներկայումս Թուրքմենստանն ուսումնասիրում է նաեւ երկու նոր ուղեգիծ. առաջինը՝ Թուրքմենստան-Պակիստան-Հնդկաստան եւ երրորդ՝ Թուրքմենստան-Ուզբեկստան-Ղազախստան-Չինաստան: Պետք չէ իմաստուն լինել՝ առաջին տարբերակի բացառումը կանխագուշակելու համար՝ Աֆղանստանի պատերազմի պատճառով: Երկրորդ տարբերակը միանգամայն իրատեսական է՝ հաշվի առնելով Չինաստանի հզորությունը:

– Դուք չհիշատակեցիք եւս մեկ նախագիծ, որն առնչվում է թուրքմենական էլեկտրաէներգիան Հայաստան տրանզիտելու հնարավորությանը: Որքանո՞վ է դա իրատեսական:

– Դա միանգամայն իրատեսական նախագիծ է, որի շուրջ ներկայումս բանակցություններ են ընթանում: Հայաստանի էներգետիկայի նախարարությունը՝ ի դեմս «Հայէներգո» ՊՓԲԸ-ի, առավելագույն ջանքեր է ներդնում, որպեսզի Հայաստանի համար չափազանց շահավետ այդ նախագիծը իրականանա:

– Այցի ընթացքում կքննարկվի՞ ավելի վաղ մատակարարված գազի դիմաց 17-18 մլն դոլար պարտքի մարման հարցը: Որքան մեզ հայտնի է, այդ պարտքի մարման ժամկետը հետաձգվել է մինչեւ 2004 թվականը:

– Ընթացիկ տարվա հուլիսին Հայաստանի եւ Թուրքմենստանի միջեւ ստորագրվեց 1994-1995 թթ. Հայաստան մատակարարված թուրքմենական գազի դիմաց պարտքի վճարման ժամկետը երկարաձգելու միջկառավարական պայմանագիր: Թուրքմենական կողմի հետ կա նախնական պայմանավորվածություն պարտքի մի մասը ժողովրդական սպառման ապրանքներով վճարելու մասին, որը չափազանց կարեւոր է: Անկասկած, Հայաստանի նախագահի այցի ընթացքում կքննարկվի պարտքի ապրանքային մասը: Մասնավորապես, պետք է որոշել ապրանքների ցանկը, գինը եւ այլն: Եվ մինչ նախագահները դրան անդրադառնան, փորձագետները կքննարկեն խնդիրը, իսկ պետությունների ղեկավարները կարծանագրեն արդեն ձեռքբերված պայմանավորվածությունները: Ի դեպ, Հայաստանն ընթացիկ պարտքեր չունի: Այդ առնչությամբ կցանկանայինք հանրապետության մի շարք ԶԼՄ-ների ուշադրությունը հրավիրել այն հանգամանքին, որ Հայաստանը 1997 թվականի մարտի 25-ից ի վեր Թուրքմենստանից գազ չի ստանում: Բնական վառելիքը Հայաստանն է առաքվում Ռուսաստանից: Եվ դրա պատճառը ռուսական կողմի չվճարումներն են դեպի Հայաստան եւ ԱՊՀ մյուս պետություններ գազի տարանցման դիմաց:

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔ

Շարունակվում են պաղեստինա-իսրայելական բախումները

Ավելի քան մեկ ամիս իսրայելական բանակը փորձում է արյան մեջ խեղդել պաղեստինյան ապստամբությունը՝ օգտագործելով օդուժ, տանկեր, հրթիռներ եւ այլ զինատեսակներ: Զոհվածների թիվն անցել է 160-ից, իսկ վիրավորներինը՝ 7 հազարից: Գրավյալ հողերի գյուղերն ու քաղաքները վերածվել են առանձին կղզյակների՝ ռազմական պաշարման հետեւանքով: Կաթվածահար է պաղեստինյան տնտեսությունը, որն առայժմ առնվազն կես միլիարդ դոլարի վնաս է կրել:

Թել Ավիվը չի խորշում իր ռազմական գործողությունները ներկայացնել իբրեւ հակազդեցություն ընդվզողների ցույցերին եւ քարկոծումներին: Իրականում նա հուսակորեն «ձեռքերը ոլորելու» կոպիտ քաղաքականություն է վարում: Այսինքն՝ պաղեստինցիներին ուժի միջոցով պարտադրել այն, ինչ նրանք մերժել են բանակցություններում:

Պաղեստինյան ղեկավարությունն այլեւս չի թաքցնում իր հուսահատությունը Վաշինգտոնի կողմնակալ եւ ամուլ միջնորդությունից: Օգտվելով այս հանգամանքից, Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի նախագահներ Պուտինը եւ Շիրակն օրերս համարձակորեն առաջարկել են ընդլայնել միջնորդների շրջանակը միջինարեւելյան խաղաղ կարգավորման գործում՝ ընդգրկելով Մոսկվան եւ Եվրամիությունը: Ի դեպ, Մոսկվան այդ գործընթացի հովանավորներից մեկն էր դեռեւս 1991 թ. Մադրիդի վեհաժողովից, սակայն ինչ-ինչ պատճառներով լուսանցքում մնաց՝ գլխավոր դերակատարի պատասխանատվությունը թողնելով Վաշինգտոնին: Միեւնույն ժամանակ, Եվրամիությանը վերապահվել էր զուտ տնտեսական դեր:

Պաղեստինյան ապստամբության շարունակման եւ խորացման պարագայում դժվար կացության մեջ են հայտնվելու արաբական պետությունները, որոնց ղեկավարների վերջին գագաթաժողովը պաղեստինցիներին բառային աջակցությունից եւ որոշակի ֆինանսական սատարումից բացի, ոչինչ չտվեց: Եթե գագաթաժողովն առժամանակ լիցքաթափեց արաբական «փողոցի» զայրույթը, ապա իսրայելական ագրեսիայի երկարատեւությունը կարող է կրկին աշխուժացնել եւ անկառավարելի դարձնել բազմահազարանոց ցույցերը, ինչն ի վիճակի է լրջորեն սպառնալ հատկապես ամերիկամետ արաբական վարչակազմերին:

ՌՈՅԹԵՐ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ա. Մ.

Վրաստանը ապագայի գործ է համարում Իրան-Հայաստան-Եվրոպա գազատարի կառուցումը

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Վրաստանը ողջունում է իր տարածքով Իրան-Հայաստան-Եվրոպա գազատարի անցկացման նախագիծը եւ պատրաստ է քննարկել այն: Այդ մասին զրույցի ժամանակ հայտարարեց Վրաստանի վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարարի տեղակալ Միխաիլ Մենթեշաշվիլին:

Նրա խոսքերով, ինչքան շատ լինեն այդպիսի նախագծեր, այնքան շատ միջոցներ մուտք կգործեն Վրաստանի բյուջե: Մենթեշաշվիլիի կարծիքով, էկոլոգիական տեսանկյունից, նախագծի իրականացումը խնդիրներ չի ստեղծի, քանի որ այժմ գազատարների անցկացման տեխնոլոգիան հասել է շատ բարձր մակարդակի:

Այնուամենայնիվ, նախարարի տեղակալը նշեց, որ Վրաստանի աշխարհաքաղաքական դիրքը կապված է նաեւ շատ քաղաքական շահերի հետ, որոնք պաշտոնական Թբիլիսին պարտավոր է հաշվի առնել:

Իրան-Հայաստան-Եվրոպա գազատարի նախագիծն ապագայի գործ համարելով՝ Մենթեշաշվիլին ընդգծել է, որ ներկայումս Վրաստանը լրջորեն ուսումնասիրում է միայն Անդրկովկասյան գազատարի նախագիծը, որին համապատասխան, Ադրբեջանի եւ Միջին Ասիայի գազը՝ տարեկան 6 մլրդ խմ ծավալով, Կասպից ծովի նոր հանքավայրերից երկու տարի հետո պետք է մուտք գործի Վրաստան: Չնայած Վրաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ գազի մայրուղու առկայությանը, այնուամենայնիվ հարկ կլինի որոշ աշխատանքներ կատարել այդ երթուղու վրա: Նախարարի տեղակալը ընդգծեց, որ այլ գործ է, երբ խոսքը վերաբերում է Թուրքիայի ուղղությամբ գազատարի շինարարությանը:

Այժմ այդ երթուղու վրա անհրաժեշտ է խողովակը շարունակել Քոբուլեթի-Քոփա ոչ մեծ հատվածում, որտեղ անհրաժեշտ են 0,5 մլն ԱՄՆ դոլար ներդրումներ:

Շարունակվում են հետախուզական աշխատանքները սեփական գազի հանքավայրերի որոնման շուրջ: Նախարարի տեղակալը հաղորդեց, որ Վրաստանի գազի հանքավայրերից արդեն ստացվել են երկնագույն վառելիքի առաջին ծավալները: Այստեղ ամեն տարի արդյունահանվում է մինչեւ 200 հազար խմ մեթր գազ:

Հանցագործության աճ Վրաստանում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարի Վրաստանում նշվել է հանցագործության աճ, երեքշաբթի օրը կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարել է երկրի գլխավոր դատախազ Ջամլեթ Բաբիլաշվիլին:

Ըստ նրա տեղեկատվության, ընդհանուր առմամբ 2000 թվականին կատարված հանցագործությունների թիվն ավելացել է ընդամենը 5 տոկոսով, սակայն այդ ֆոնի վրա տագնապ է հարուցում դիտավորյալ սպանությունների, ավազակային հարձակումների, բռնաբարությունների եւ կողոպուտների թվի լուրջ աճը: Մասնավորապես դիտավորյալ սպանությունների թիվը 22-ով գերազանցում է անցյալ տարվա ցուցանիշները:

Այս տարվա տասն ամսում, ասել է գլխավոր դատախազը, գլխավոր դատախազության քննիչների կողմից հետաքննվել եւ դատարան են հանձնվել ավելի քան 6 հազար քրեական գործեր:

Բացահայտվել են մի քանի առանձնապես վտանգավոր ավազակային խմբավորումներ, եւ դրանց մեջ մտնող հանցագործների մեծ մասն արդեն ձերբակալվել է, ասել է Ջամլեթ Բաբիլաշվիլին:

Մշակույթ

Սասնա սարերի բանաստեղծը

Ռեւիկ Գրիգորյանի բանաստեղծությունների գիրքը

Արդի հայ բանաստեղծությունը, ձեւերի ու ոճերի ողջ բազմազանությամբ, «հետխորհրդային դեկադանսի» բնորոշ նշաններով՝ գաղափարազերծությամբ, բանասիրական խուզումներով, հասարակական լսարանի հետ ուղղակի կապի շոշափելի կորստով հանդերձ չի երեւակում չափածո արվեստի մահվան նշանները, այլ նոր կենսապայմանների մեջ մխրճվելու ջղաձգումների մի բարդ ընթացք է ապրում: Այն, ինչ կատարվում է բանաստեղծության լեզվի, արտահայտչամիջոցների հետ այլ կերպ, քան «գլխի վրա շրջվել» չես բնորոշի: Լեզուն, բառը, որ ի բնե մտքի կաղապարն է, դառնում է նպատակ, իսկ միտքը՝ նրա կաղապարը:

Սակայն ժամանակային այս թոհուբոհից օտարված-առանձնացած («Աշխարհից հեռու մի գյուղում, եղեգնյա մի սրինգ կտրած...») սասնաշենցի հնավանդ-հնադավան բանաստեղծ Ռեւիկ Գրիգորյանը բանաստեղծի իր գործն է անում՝ արտաքուստ անհաղորդ այդ ամենին, իսկ ըստ էության՝ յուրովի արձագանքելով ու հակադարձելով: Նա գրական այն հազվադեպ ճակատագրերից է, որ բանաստեղծության ասպարեզ է անցել արձակից (8 գիրք):

Որքան էլ սակավադեպ, դա բացատրելի է նրա ստեղծագործական տարերքի համատեքստում: Ռ. Գրիգորյանը մեր գրականության Սասնա թեւի գուցեեւ վերջին մոհիկանն է, որ տեսել է էրգրի պատերին ու պատմում է ու պատմում նրանց ցավի, կարոտի, հույսի, երազների ասքը: Ինչպես որ Մշո ու Սասնա ասացողներն էին ոգում մեր էպոսը՝ մերթ արձակ ու մերթ էլ՝ անզարդ ու մաքուր չափածոյով: «Ոսկեթափ» ծավալուն հատորը, ահա, տարակույս չի թողնում, որ հեղինակը պահպանողական-ավանդապաշտ է այն իմաստով, որ իր ստեղծագործական ծրագիրն ուղղված է հների բարոյական կյանքը սերունդներին փոխանցելու, ավանդելու հետ: Ըստ այդմ էլ ընթերցողը պետք է այստեղ նախ «ինչը» փնտրի, որովհետեւ, ըստ հղացման, «ինչպեսը» պայմանավորված է բացառապես կենսանյութով: Եվ բանաստեղծը պատկերներ, կերպարներ ու արտահայտչամիջոցներ չի ընդօրինակում հայրենի ու օտար մեծություններից, այլ վերցնում է հայրենի բանահյուսության գանձարանից: «Ոսկեթափի» ի հայտ բերած եւ առհասարակ պոեզիայի այդօրինակ ընկալումը բնավ էլ անհասցե չէ: Այն լսարան ունի: Այդ նրանք են, որ խելահեղ դարում «հայրենի կարգով» ապրելով՝ իրենց հոգում կրում են բնօրրանի երգերն ու վերքերը, Սասնա հավքերի, խորոտիկ կաքավիկների տաղերգումը, հասուն արտերի ծփանքը, Ծովասարի կակաչների վառման բույրերն ու գույները: Եվ ասացողն է, որ կամուրջ է նետում ավանդական զարու բոլոնից դեպի հոգեւոր հացը, թոնրի շուրթից, քուրսու կենցաղից դեպի կեցությունը:

Եվ Ռ. Գրիգորյանն իր ասելիք-անելիքին բնահարմարված մի գրիչ է, մի բանաստեղծ ոչ թե սովորական իմաստով, այլ ազգային արժեքների ավազանին մեծ մի ասացող: Սրանով էլ նա ինքնատիպ է, սրանով՝ հետաքրքիր: Ռ. Գրիգորյանը շարունակում է եղբոր՝ «Քելե, լաո» հոգեպարար ազգային երգման հեղինակ Գեւորգ Հակոբյանի գործը: Սա պատմական հիշողության, պայքարի, ազգային ինքնության բանաստեղծական արտահայտություն-վավերացումն է: Սա մենք ենք՝ ծեսով ու բովանդակությամբ: Այս ժանրում պարզությունը ներհատուկ հատկանիշ է: Սա անմիջական արժեքների արգասիք է, սակայն հենված ժողովրդական ստեղծագործության ավանդույթների վրա:

– Աղե ջան, վառվա ես, վառվա ես,/ Միրեցի, չառա ես, չառա ես:

Անկասկած է եւ այն, որ սա շատ հարմար թիրախ է հայ «մոդեռնիստի» համար՝ գրելու, թե «Աղե ջան, վառվա ես»-ի, ջանգյուլումների ժամանակներն անցել են, որ այսօր մեծ պոեզիան այլ խնդիրներ ունի եւ այլն, եւ այլն: Միգուցե: Բայց կանխելու համար հավանական ընդդիմախոսին, ասեմ, որ եթե մեկը վճռել է բանաստեղծ դառնալ (ազգային, համաշխարհային, տիեզերական) ու «Նյարդով յուրաքանչյուր» անկարող է զգալու հիշյալ բանաստեղծական տողերի ազգային, համամարդկային ու տիեզերական հուզական հարստությունը, ուրեմն ոչինչ չի օգնի իրեն: Դժվար չէ կռահել:

Ամեն մի բանաստեղծական աշխարհ հասկանալու եւ բացատրելի կարող է լինել, իմաստավորվել բացառապես սեփական օրենքներով:

«Ոսկեթափ» շարքի քառյակներն ու խանաները գրված են Մշո բառ ու բանի առատ օգտագործումով: Սա, ասես, Մուշ-Սասունի ընդհատված պատմության ձայնն է: Անգամ սերը ենթարկված է այդ տրամաբանությանը.

Լինեիր ինձ հետ Սասնա սարերի գագերի վրա, /Ախ, սիրեի քեզ Սասնա սարերի գագերի վրա, /Քո սիրո համար կռիվ մղեի ու ինձ զոհեի/Քո ոտքերի մոտ, Սասնա սարերի գագերի վրա:

Հոգեւոր շարականների, միջնադարյան տաղերգուների ձեռագրի կնիքը կա «Ոսկու ցոլանք», «Ինչ են պատմել» քերթվածներում: «Ոսկեկուսակ մեղեդի» շարքը ձոնել է Գեւորգ Հակոբյանին: Դա արվեստագետի հիշատակի ոգեկոչումն է, որի միջոցով էլ ամբողջանում է ժամանակի կերպարը: Պատանության իր էպոսն է «Ոսկեկարոտ ցոլքեր» պոեմը՝ հյուսված ցավի, կարոտի ու ափսոսանքի գույներից, ցավ՝ կորած երկրի, անցած երազ օրերի, անցվորական դարձած պապերի ու վերջիններիս ավանդատեր ու ավանդապահ բանասացի՝ Գեւորգ Հակոբյանի ցավալի կորստյան համար:

Ցավն այն աշխարհի,/ Ուր Ագռավաքար կոչված այրի մեջ/ Փոքր Մհերի, Թուր-Կեծակու հետ/ Մեր հավերժության/ Հրաշքը եւ գաղտնիքն են բանտվել,/ Եվ մեր հավատի ոգով մյուռոնված/ Արծաթին է թուրքը աղտոտել:/ Վանա ծովակի ջրերի վրա/ Նարեկա այրի սուրբ ճգնակյացի/ Աստվածահաճո հառաչանքն է դեռ/ Ոգորում առ տեր:/
(«Ոսկե փնտրտուք»)

«Բանաստեղծական ներշնչման քուրայով է անցկացրել նաեւ հին ու նոր ազատամարտիկների սխրանքը պանծացնող դրվագները («Շարքեր», «Արեւիկ», «Աստղաճակատ», «Մարտակոչ» եւ այլն): «Հավերժական դարձ» ծավալուն պոեմը, շուրջ 1700 տող՝ նվիրված է քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման տարելիցին եւ վկայում է բանաստեղծի լայն շունչը (Պ. Սեւակն ասում էր՝ բանաստեղծը նաեւ թոքերով է մտածում):

Ասենք նաեւ, որ ժողովածուն բնավ անթերի չէ:

Տակավ առ տակավ հիշում ես խստապահանջ խմբագիրների անցած ժամանակները: Սրանով հանդերձ «Ոսկեթափի» հայտնությունն արդարացված է: Ավելի քան:

ԹԵՎԱՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԾՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ-ՏՈՆԱՎԱՃԱՌ

Հոգեւոր ժառանգության ավանդույթներով

Երեկ կինոյի տանը բացվեց գրքի եւ տպագրական այլ արտադրանքի Երեւանի միջազգային ցուցահանդես-տոնավաճառը, որը նախաձեռնել եւ իրականացնում է Հայաստանի Գրահրատարակիչների ազգային միությունը: Միության տնօրեն Սոս Մովսիսյանը հավաքվածներին հավաստիացրեց, որ հայ գրահրատարակչությունը անկում չի ապրել եւ չի էլ ապրելու: Հայ մարդու համար գիրքը միշտ եղել է ու մնալու է ամենակարեւոր հոգեւոր արժեքներից մեկը: Ցուցահանդես-տոնավաճառում ներկայացված են ինչպես հայ, այնպես էլ արտասահմանյան առանձին հրատարակչություններ: Ցուցահանդեսի մասնակիցները հետաքրքրությամբ ծանոթանում են հանրապետությունում գործող հրատարակչությունների արտադրանքին, նաեւ սփյուռքահայ մեր բարեկամների հրատարակած գրքերին: Առանձին բաժնում ներկայացված են Իրանի Իսլամական Հանրապետության հրատարակությունները:.

Ոգու «Կանաչ ծավալը» իրականության գորշ ծավալի վրա

Երեկ Մշակույթի հայկական ֆոնդում տեղի ունեցավ «Ծիր կաթին» գիտամշակութային միավորման հերթական հավաքը, որը նվիրված էր պարսիկ մեծանուն բանաստեղծ եւ ճանաչված գեղանկարիչ Սոհրաբ Սեփեհրին: Հիմնական շարժառիթը բանաստեղծի «Կանաչ ծավալ» ժողովածուի հայերեն թարգմանությունն էր, որ իրականացրել է բանաստեղծ եւ թարգմանիչ Էդուարդ Հախվերդյանը:

Գիրքը («Վան Արյան» հրտ.) տպագրվել է Հայաստանում Իրանի դեսպանատան խորհրդատվության եւ մշակույթի կենտրոնի հովանավորությամբ: Այն ամփոփում է հայերեն առաջին անգամ լույս ընծայված պարսիկ բանաստեղծի «Կանաչ ծավալ», «Երազների կյանքը» հատորները, ինչպես նաեւ «Ճամփորդը», «Ջրի ոտնաձայնը» պոեմները եւ այլ երկեր:

Ինչպես գրքի վերջաբանում նշում է Էդուարդ Հախվերդյանը, Սոհրաբ Սեփեհրին պարսկական արդի պոեզիայի ամենաինքնատիպ բանաստեղծներից է, Իրանի գրականության եւ արվեստի ամենաճանաչված դեմքերից մեկը, որի թե պոեզիան, թե գեղանկարչությունը դուրս են եկել համաշխարհային ասպարեզ:

Ս. Սեփեհրիի երկերը լույս են տեսել գերմաներեն, իտալերեն, անգլերեն, իսպաներեն, արաբերեն, ֆրանսերեն, լեհերեն, թուրքերեն... ամենուր ձեռք բերելով գտարյուն ու նրբակերտ պոեզիայի սիրահարների լայն ընթերցարան:

Իրապես, ընթերցելով Սոհրաբ Սեփեհրիի ինքնատիպ երկերը, խորասուզվում ես գունապատկերային մտածողության զարմանահրաշ մի աշխարհ: Այն այլ է զարնում նախ եւ առաջ «բանական հույզի» եւ «հուզական բանականության» յուրօրինակ ներդաշնակությամբ:

Մշակույթի հայկական ֆոնդի նախագահ Արեւշատ Ավագյանն իր ելույթում հատկապես արժեւորեց այն երեւույթը, թե ընթերցելով Սոհրաբ Սեփեհրիի բանաստեղծությունները, միանշանակորեն պարզ է դառնում, որ գործ ունես լիարժեք ոգեղեն մարդկանց հետ: Նա, ձեղքելով այլազան սահմանագծեր՝ հոգեբանական, կրոնական... խոսում է համայն աշխարհի, տիեզերքի հետ իր զուլալ, բնապաշտական աշխարհընկալման ձայնով:

Հայ-իրանական մշակութային, մասնավորապես գրական կապերի ավանդույթներին անդրադարձավ «Գարուն» ամսագրի խմբագիր Լեւոն Անանյանը, նշելով, որ դրանց արդի զարգացմանը, առանձնապես թարգմանչական ոլորտում, մեր օրերում նպաստում են Երեւանում բացված պարսկական դպրոցները:

Գրականագետ, գրող Ալեքսանդր Թոփչյանն իր խոսքում մեծապես արժեւորեց ժամանակակից արեւելյան, հատկապես պարսկական գրականության, պոեզիայի համաշխարհային տեղն ու դերը: «Աղբյուր» ամսագրի խմբագիր Թաթեւոս Տոնոյանը նշեց, որ գրքի թարգմանության հաջողությունը պայմանավորված է այն երջանիկ զուգադիպությամբ, որ Էդուարդ Հախվերդյանը համատեղում է իր մեջ ե՛ւ թարգմանչին, ե՛ւ բանաստեղծին:

Բանախոսությունների ընթացքում հնչեցին Սոհրաբ Սեփեհրիի բանաստեղծությունները: Ներկաների խնդրանքով Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության խորհրդատվության եւ մշակույթի կենտրոնի նախագահ Մոհսեն Աբութալեբին պարսկերեն ընթերցեց իր հայրենակցի երկերից:

Միջոցառմանը ներկա հիշյալ դեսպանության պատվիրակությունը, ի թիվս դեսպանի տեղակալ պրն Մաշադիի, գոհունակություն հայտնեց Մշակույթի հայկական ֆոնդին եւ ներկա գտնվող մտավորականությանը՝ ջերմ ու բովանդակալից հանդիպման համար:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ատոմ Էգոյանը Ցեղասպանության մասին ֆիլմ կնկարի Շառլ Ազնավուրի մասնակցությամբ

Հոլիվուդյան հայտնի կինոռեժիսոր, Օսկար մրցանակի թեկնածու Ատոմ Էգոյանը հայտարարել է 1915-23 թթ. Օսմանյան Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության մասին ֆիլմ նկարահանելու իր մտադրության մասին: Ֆիլմում գլխավոր դերերից մեկում հանդես գալու նպատակով Էգոյանը մտադիր է հրավիրել հանրահայտ երգիչ Շառլ Ազնավուրին: Ենթադրվում է, որ ֆիլմի շուրջ աշխատանքները կսկսվեն գալիք տարվա գարնանը՝ Կանադայում:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՆԿՅՈՒՆ

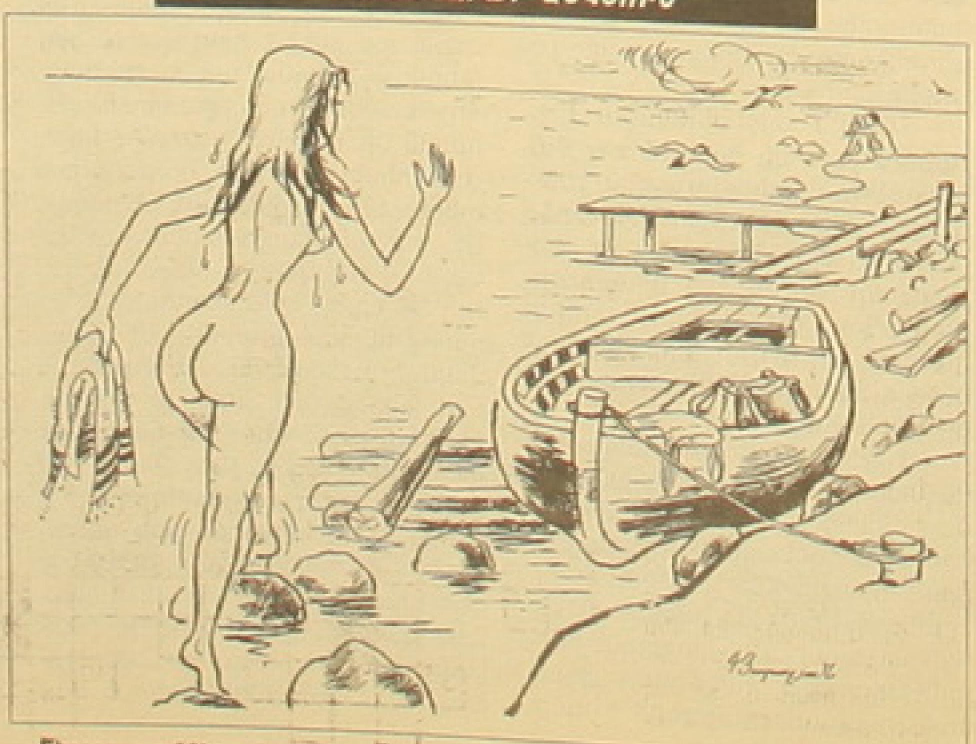

«Հիշողություններ ամառն մասին».

Նկ. Գ. Յարալյանի

Երբ համերաշխությունը դատարկ խոսք չէ

Փարիզի «Աշխարհ» թերթը տեղեկացնում է, որ դոկտոր Ստեփան Քերքերյանի եւ պրն Տիրանյանի «Օգնություն Հայաստանին» ընկերակցության կոչին արձագանքելով՝ ավելի քան 500 մարդ էր հավաքվել հոկտեմբերի 14-ի բացառիկ ճաշկերույթին, որը տեղի ունեցավ Փարիզի շրջանի Առնուվիլ լե Գոնես քաղաքի «Շառլ Ազնավուր» սրահում: Խոսքը սրահում մեծամասնություն կազմած հայերի մարդասիրական ձեռնարկման մասին էր: Միջոցառումն իրոք համերաշխության քայլ էր, որի

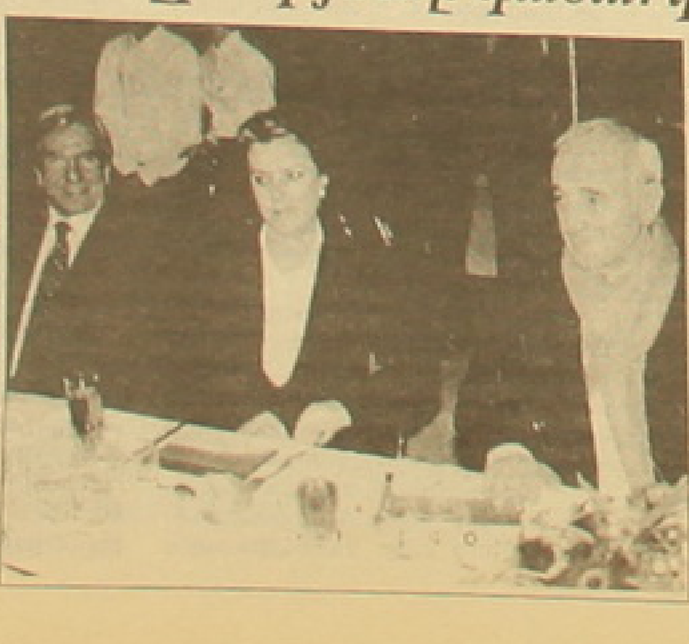

նպատակն էր միջոցներ հանգանակել Ստեփանակերտի մանկական հիվանդանոցի վերակառուցման համար:

Երեկոյի հովանավորը Ֆրանսիայում Հայաստանի դեսպանի տիկինն էր՝ Նաթալի Նալբանդյանը: Օրվա անակնկալը Շառլ Ազնավուրի ներկայությունն էր, որը դեռ նախորդ օրը համերգ էր տալիս Բրյուսելում: Ներկա էին Ֆրանսիացի պատգամավորներ, սենատորներ եւ քաղաքապետներ: Երեկոյի ընթացքում ելույթներ ունեցան «Նավասարդ» համույթը եւ երգիչ Մարտեն Յորգանցը:

Պ. Ք.

ՇԱԽՄԱՏ

Հայաստանի հավաքականի երրորդ հաղթանակը

Գագիկ Հովհաննիսյանը հաղորդում է Ստամբուլից

Ստամբուլյան օլիմպիադայի չորրորդ տուրում Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականը 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեց էստոնիայի ներկայացուցիչներին: Նվազագույն հաշիվը չպետք է թյուրիմացության մեջ գցի. մեր գրոսմայստերների գերազանցությունը անվիճելի էր: Խաղի ընթացքում միայն Ասրյանը Կիիկի դեմ առավելություն չստացավ եւ հաշտություն կնքեց: Առաջին երեք խաղասեղանների վրա Վահանյանը, Լպուտյանը, Մինասյանը մեծ ճնշում էին գործադրում մրցակիցների դիրքերի վրա: Վահանյանը, օրինակ, սեւերով նուրբ խաղով երկու զինվորի առավելություն ստացավ հանրահայտ Էլվեստի դեմ, բայց նավակային վերջնախաղում էստոնացի գրոսմայստերը միակ քայլերով կարողացավ փրկել կես միավորը: Մինասյանի մրցակից Կուլտսոտսին նույնպես հաջողվեց ոչ-ոքի հասնել: Բարեբախտաբար, Լպուտյանը, դեռ սկզբնախաղում զինվոր շահելով, հետեւողականորեն իրացրեց առավելությունը եւ պարտության մատնեց Ռիչագովին:

Այս կարեւոր հաղթանակից հետո մեր հավաքականը, բնականաբար, վեր բարձրացավ աղյուսակում եւ այժմ 11 միավորով բաժանում է 10-17-րդ տեղերը: Ի դեպ, մրցաշարից առաջ, ըստ միջին վարկանիշի, Հայաստանը 126 թիմերի մեջ 13-րդն էր, բայց մեր երկրի շախմատային համբավը այնքան մեծ է, որ լոնդոնյան բուքմեյքերները մեզ «հասկացնում են» երկրորդ տեղը Ռուսաստանից հետո: Արդարացնել շախմատային տոտալիզատորի սիրահարների հույսերը անչափ դժվար կլինի, բայց մեր տղաները տրամադրված են մարտականորեն:

Այժմ աղյուսակը 13,5 միավորով գլխավորում են գերմանացիները, որոնք 3-1 հաշվով պարտության մատնեցին հունգարացիներին: Իսրայելի շախմատիստները 12,5 միավորով հաջորդում են առաջատարներին: Ապա գալիս են Ռուսաստանը, Ուկրաինան եւ Բրազիլիան՝ 12-ական միավոր:

Հինգերորդ տուրում Հայաստանի հավաքականը հանդիպում է Թուրքմենիայի պատվիրակների հետ: Մեր թիմի կազմն այսպիսին է. Լպուտյան, Մինասյան, Անաստասյան, Սարգսյան:

Ցավոք, չորրորդ տուրում խիստ անհաջող խաղացին մեր աղջիկները: Դանիելյանը, Մկրտչյանը, Հլղաթյանը 0-3 հաշվով պարտվեցին ուկրաինուհիներին: Հայաստանի կանանց հավաքականը 6 միավորով բաժանում է 39-47-րդ տեղերը: Վիճակը, հուսանք, կշտկվի Ալբանիայի հետ մրցախաղից հետո: Այդ տուրում խաղասեղանների առջեւ պատրաստվում են նստել Դանիելյանը, Մկրտչյանը, Աղինյանը:

Այս պահին աղյուսակը 10 միավորով գլխավորում են վրացուհիները, որոնք կես քայլով առաջ են անցել Հարավսլավիայի, Չինաստանի, Ղազախստանի, Հոլանդիայի շախմատիստուհիներից:

Ստամբուլյան օլիմպիադայում մեր երկրի ներկայացուցիչներից բացի ելույթ են ունենում եւս մի խումբ հայ շախմատիստներ: Չեխիայի հավաքականի առաջատար Սերգեյ Մովսիսյանին ներկայացնելու հարկ, կարծում ենք, չկա: Թուրքմենիայի թիմում խաղում է Հայաստանի բազմակի չեմպիոն, տաղանդավոր Կարեն Գրիգորյանի անուն-ազգանվանակիցը: Կարեն Գրիգորյան-2-ն այսօր, հավանաբար, կխաղա Հայաստանի հետ մրցախաղում: Հայաստանի նախկին չեմպիոնուհի, գրոսմայստեր Նաիրա Աղաբաբյանը, ինչպես հայտնի է, ամուսնությունից հետո, երկու տասնամյակից ավելի է, որ տեղափոխվել է Քիշնեւ եւ պաշտպանում է Մոլդովայի մարզական պատիվը: Այդ երկրի կանանց թիմի առաջատարը Նաիրայի դուստրն է՝ նույնպես գրոսմայստերի տիտղոս կրող Էլմիրան: Վերջապես, Իրանի կանանց հավաքականի կազմում ելույթ է ունենում 18-ամյա Երազիկ Խաչատրյանը:

Մի քանի հայրենակիցներ ենք տեսնում նաեւ մրցավարների մեջ: Օլիմպիադաներ վարելու մեծ փորձ ունի թբիլիսաբնակ Եվգենի Մելիքսեթ-Բեկը: Առաջին անգամ օլիմպիական մրցավարի պարտականություններ է կատարում պոլսահայ Ռուբեն Ասատրյանը (Ասատուրօղլու): Ինչպես արդեն գրել ենք, վիճակահանության հանձնաժողովի անդամ է երեւանցի Աշոտ Վարդապետյանը:

Գլխավոր մրցավարը մեր շախմատասերներին քաջածանոթ Գերտ Գիյսենն է (Հոլանդիա), որն իր հսկայական փորձով ու հեղինակությամբ մրցավարությունից դուրս եւս կազմակերպչական օգտակար աշխատանք է տանում:

Երեկ օլիմպիական կենտրոնի ճեմասրահում առաջին անգամ երկու ցուցադրական տախտակներ հայտնվեցին, եւ հնարավոր էր հետեւել կենտրոնական պարտիաների ընթացքին:

Այսօր մասնակիցները վերջապես ստացան օլիմպիական տեղեկագրի համարները՝ առաջին եւ երկրորդ տուրերի պարտիաներով:

Հայաստանի պատվիրակությունը շարունակում է մնալ պոլսահայ համայնքի եւ մամուլի ուշադրության կենտրոնում: Չորրորդ տուրի ավարտից հետո, օրինակ, «Ակոս» շաբաթաթերթի թղթակիցը հարցազրույցներ վարեց մեր շախմատիստների հետ, որոնք, չնայած հոգնածությանը, սիրով պատասխանում էին հարցերին եւ թղթակցի խնդրանքով լուսանկարվում:

Ստամբուլում եղանակը բարենպաստ է: Հայաստանի ներկայացուցիչներն իրենց լավ են զգում, հյուրանոցում սպասարկումը նորմալ է: Ճիշտ է, եթե առաջին երկու օրերը մենք հնարավորություն ունեինք դիտելու Հայաստանի ազգային հեռուստատեսության հաղորդումները, ապա դրանից հետո արբանյակային հեռուստահաղորդումները դադարեցին եւ մենք չենք կարող տեղեկանալ հայաստանյան նորություններին:

Բայց մեր շախմատիստների համար այսօր ամենաէականը լավ շախմատ խաղալն է:

Մրցապայքարը մոտեցել է ավարտին

Լոնդոնում ընթացող «BGN. Աշխարհի առաջնություն» մրցախաղում մնացել է ընդամենը երկու պարտիա անցկացնել: Կրկին առջեւում է չեմպիոնի կոչման հավակնորդ Վլադիմիր Կրամնիկը. նա շարունակում է պահպանել երկու միավորի առավելությունը:

Չափազանց սուր պայքար ստացվեց 14-րդ պարտիայում: Սեւ գույնի խաղաքարերով մրցող Գարրի Կասպարովը հենց սկզբից սուր գործողությունների դիմեց: Իսկ երբ Կրամնիկն ընդունեց մարտահրավերը, երկուստեք հնարավորություններով խաղ ընթացավ: Պարտիայի միջնախաղում Կասպարովը զինվորի առավելություն ստացավ, եւ շատերին թվաց, թե աշխարհի չեմպիոնին կհաջողվի վերջապես մի պարտիայում հաղթանակ տանել: Պարտիան աստիճանաբար բեւակոխեց նավակային վերջնախաղ, որտեղ սովորաբար ավելի զինվորի առավելությունը էական չէ: Այդպես էլ եղավ. 57-րդ քայլում կողմերը խաղաղ դաշինք կնքեցին:

Մրցախաղի հաշիվը դարձավ 8-6՝ հօգուտ Կրամնիկի: Չեմպիոնի կոչումը նվաճելու համար նա մնացած երկու պարտիաներում ընդամենը կես միավոր պետք է վաստակի:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ֆուտբոլի վետերանները կխնեն դիվանագետներին

Նոյեմբերի 4-ին «Նաիրի» մարզադաշտում, որպես «Քաղաքակրթությունների երկխոսություն» մրցաշարի շարունակություն, տեղի կունենա ֆուտբոլային մրցախաղ Հայաստանի հավաքականի վետերանների եւ Հայաստանում հավատարմագրված դեսպանությունների խորհրդանշական հավաքականի միջեւ: Հիշեցնենք, որ սեպտեմբեր ամսին «Դինամո» մարզադահլիճում անցկացվեց մինի ֆուտբոլի առաջին միջազգային մրցաշարը արտասահմանյան դեսպանությունների միջեւ: Այդ մրցումների հաղթող դարձավ Ռուսաստանի դեսպանության թիմը, որը եզրափակչում հաղթեց իրանցի դիվանագետներին: Համապատասխանաբար երրորդ եւ չորրորդ տեղերը գրավեցին Հայաստանի լրագրողներն ու Անգլիայի դեսպանության ֆուտբոլիստները:

Դեսպանությունների խորհրդանշական հավաքականի հետ մրցախաղը կազմակերպվել է Արտասահմանյան թղթակիցների ասոցիացիայի կողմից եւ Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Սուրեն Աբրահամյանի անձնական նախաձեռնությամբ: Ընդ որում, պրն Աբրահամյանը նաեւ մտադիր է այդ օրը խաղադաշտ մտնել վետերանների հավաքականի կազմում: Այդ թիմում հանդես կգան նաեւ լեգենդար «Արարատ-73»-ի փառաբանված ֆուտբոլիստներ Հովհաննես Զանազանյանը, Ալյոշա Աբրահամյանը, Սուրեն Մարտիրոսյանը, Նորայր Մեսրոպյանը, Սերգեյ Պողոսյանը, Նիկոլայ Ղազարյանը, Էդուարդ Մարկարովը, Արկադի Անդրեասյանը, ինչպես նաեւ Խորեն Հովհաննիսյանն ու Պողոս Գալստյանը:

Համբավավոր վետերաններին կջանան դիմակայել Վահագն Սահակյանն ու Գարրի Արզումանյանը (ՄԱԿ), Ահադ Ֆիրուզնեժադն ու Իբրահիմ Սարդարը (Իրանի դեսպանություն), Վարդգես Ավետիսյանն ու Տիգրան Հովհաննիսյանը (լրագրողների թիմ), Վադիմ Զուբենխինն ու Անդրեյ Դյոմինը (Ռուսաստանի դեսպանություն), Ջեմալ Մասսանն ու Արա Օսկանյանը (Անգլիայի դեսպանություն), Գագիկ Թումասյանն ու Ռոբերտ Խաչատրյանը (Գերմանիայի դեսպանություն), Ֆիլիպ Դեսելեն ու Խաչիկ Տերտերյանը (Ֆրանսիայի դեսպանություն): Թիմի մարզիչը Աշոտ Յարդումյանն է:

Այս ընկերական հանդիպումը ցուցադրական բնույթ կկրի, քանի որ դժվար է նույնիսկ պատկերացնել, թե հնարավոր է հաղթել Զանազանյանին եւ նրա թիմակիցներին: Այդուհանդերձ, մրցակիցները մեծ հույսեր ունեն իրենց ամբողջ դիվանագիտական կարողությունները ու ջանքերն ի սպաս դնել խաղադաշտում եւ նրանից դուրս եւ մրցախաղում անհրաժեշտ հաշվի հասնել: Բայց կասկը մի կողմ՝ դեսպանությունների աշխատակիցները լրջորեն են նախապատրաստվել այդ հանդիպմանը: Նրանք նույնիսկ մարզումային մրցախաղ են անցկացրել ՀՕՖ-ի «Ամուր» թիմի հետ:

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Հայաստանում Ինտերֆաքսի սեփական թղթակից, Արտասահմանյան թղթակիցների ասոցիացիայի նախագահ

ՆԱՐԴԻ

Առջեւում հանրապետական առաջնությունն է

Հայաստանի նարդիստների համար տարին հարուստ է մրցաշարերով: Գարնանն անցկացվեց հանրապետության գավաթի խաղարկությունը, մեր ուժեղագույնները հանդես են եկել Վենետիկի, Ստամբուլի, Բաթումի միջազգային մրցաշարերում, Մոնտե Կառլոյում անցկացված աշխարհի առաջնությունում:

Մեր մարզիկներից չորսը նոր են վերադարձել Թբիլիսիից, որտեղ մասնակցել են քաղաքի օրվան նվիրված «Թբիլիսոբա» տոնակատարության ծրագրով անցկացված մրցումներին:

Չորս երկրների 50 նարդիստների մրցապայքարում հաջողությունն ուղեկցեց վրացի Սոսո Շանիձեին: Նա հաղթեց թե՛ «դավի» («կարճ»), թե՛ «երկար» խաղաձեւերում: Մեր մասնակիցները տուն վերադարձան երկու մրցանակով: Ավետիս Ռոստոմյանը 2-րդ տեղ գրավեց «երկար» խաղաձեւի մրցաշարում, իսկ Արմեն Ծատուրյանը 3-րդն էր «դավիի» մրցաշարում:

Այժմ մեր ուժեղագույն նարդիստներից մի քանիսը պատրաստվում են հանդես գալ ամսվա վերջին ԱՄՆ-ում կայանալիք խոշոր մրցաշարում:

Իսկ մինչ այդ կանցկացվեն «երկար» եւ «դավի» խաղաձեւերի Հայաստանի հերթական առաջնությունները: «Երկար» խաղաձեւի մրցաշարը կանցկացվի նոյեմբերի 4-5-ին, «դավիինը»՝ նոյեմբերի 11-12-ին: Խաղերը կընթանան Հայաստանի նարդու ազգային ֆեդերացիայի ուսումնամեթոդական կենտրոնում (Վարդանանց փ. անցուղի, 4, Կինոյի տան եւ «Հայինվեստբանկի» հարեւանությամբ):

Բաժինը վարում է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Մուսոլինի: 2. Լոտոս: 3. Ավետիս: 4. Խորվաթ: 5. «Օսկար»: 6. Կիրկորով: 9. Արամարս: 13. Պերգոլեզի: 14. «Կենտավրոս»: 16. Ստենդալ: 17. Խորասան: 22. Դարեջան: 23. Խաչագյան: 25. Կոտեյան: 28. Բուրսիս: 29. «Վոսխոդ»: 30. Վիսլա: 32. «Ֆաուստ»:

Հորիզոնական

7. Կուրոսավա: 8. Խոդասեվիչ: 10. Սոդոմ: 11. Դանկո: 12. Տիգրանյան: 15. Ծնեբեկ: 18. Լեոնով: 19. Աստրով: 20. Սոսծանի: 21. Վարսանդ: 24. Բալագան: 26. Կարուզո: 27. Սորբոն: 31. Կուլիջանով: 33. Եզնիկ: 34. Տալե: 35. Շալյապին: 36. Թորոսյան:

ԽԱՉԲԱՌ

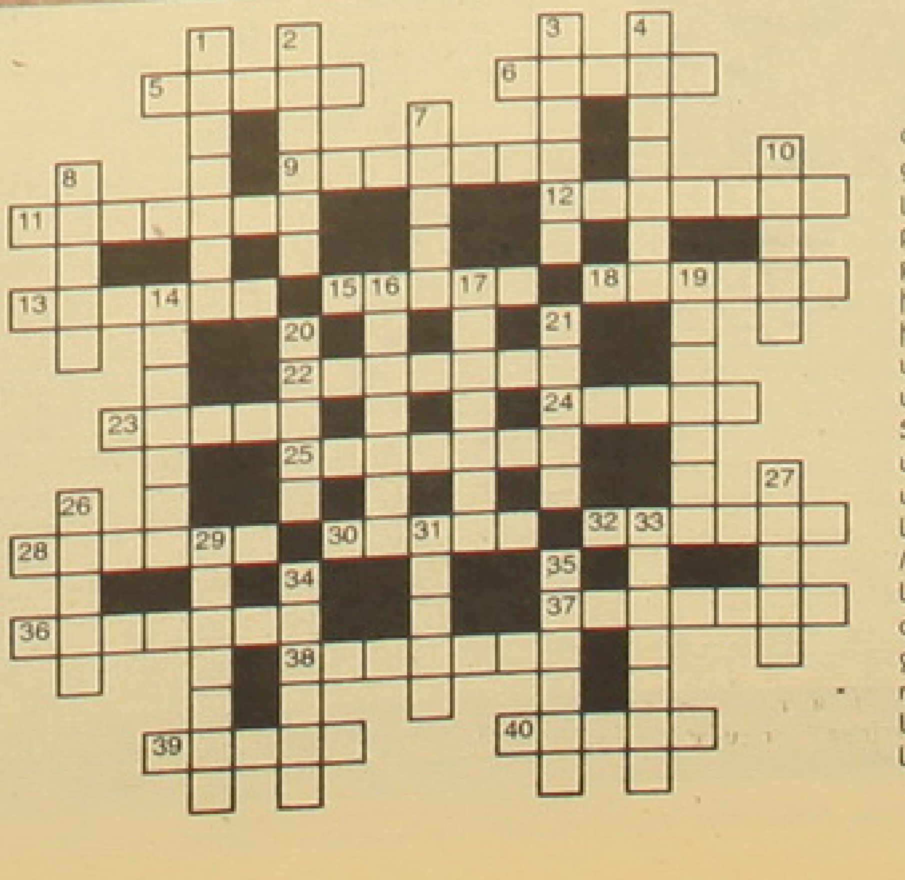

Ուղղահայաց

1. «Ցերեկային գեղեցկուհի» կինոնկարի ռեժիսորը: 2. Մ. Գորկու պատմվածքներից: 3. Հացազգի բույս: 4. Լեռնագագաթ Ծաղկունյաց լեռնաշղթայում, որին անվանում են նաեւ Ալիբեկ: 7. Հերոս «Պաղտասար աղբար» պատերգությունում: 8. Արու Հասանի կախաղան հանված հորը: 10. Ճարտարապետական տարր: 14. 1550-60-ին Մոսկվայի Կարմիր հրապարակում կառուցված տաճարի անվանումը՝ Վասիլի ...: 16. Ջերմության քանակը որոշելու միավոր: 17. ԱՄՆ-ի Ջորջիա նահանգի կենտրոնը: 19. Կրկեսային մարմնամարզության վարպետ: 20. Մովսեսի տեսակ: 21. Լիճ Աֆրիկայում: 26. «... Լեւկոն, այդ կինն ամեն, /Ոչ թե սիրով, այլ լոկ ոսկով, /Միայն մարմնով, միայն այնպես, /Տրվեց մարդկանց այս տիղմ, այս կեղծ»: 27. Այն, ինչն արգելված էր Եվային եւ Ադամին: 29. «...Ու ... աղջիկների հեզաճկուն պարն եմ սիրում»: 31. Քաղաք Հայաստանում: 33. Գունավոր մետաղ: 34. Առաջնակարգային ունեցուրկ մարդ Պարսկաստանում: 35. Եկեղեցում օգտագործվող իր:

Հորիզոնական

5. Ֆրանսիացի կինոռեժիսոր: 6. Թելատու բույս: 9. Հայ մեծ երգահան: 11. Զարդաքար: 12. Մեղուների պատրաստած խեժանյութը: 13. Ֆրանսիական էստրադայի երգչուհի, աստղ: 15. Հեռուստացույցի մաս: 18. Ըստ Աստվածաշնչի՝ Աբրահամի որդին, որին պետք է հայրը զոհաբերեր Եհովա Աստծուն՝ ի նշան իր հավատի: 22. Այն ֆիզիկոսը, աստղագետը, որի աճյունն ամփոփված է Ֆլորենցիայի Սանտա Կրոչե եկեղեցում, Միքելանջելոյի կողքին: 23. [illegible]վյան հանգստավայր: 24. Սմախի, կ[illegible] ...: 25. Նուրբ բրդածածկով ոչխարների ցեղ: 28. Գյուղ Հայաստանի Գեղարքունիքի մարզում: 30. «Բաց անկողին» վեպի հեղինակը: 32. [illegible]: 36. Չեխական ռուս վարպետ, Ռուս սովետական դերասան (Դմիտրի Կարամազովի դերակատարը «Կարամազով եղբայրներ» ֆիլմում): 38. Ըստ «Սասունցի Դավիթ» էպոսի՝ Բաղդասարի եղբայրը: 39. Վանական կառույց: 40. Հոմերոսի հերոսներից:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակությունը Բաքվում լքեց Հելսինկյան համաժողովի նիստերի դահլիճը

ԲԱՔՈՒ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՄԱՆ։ Հոկտեմբերի 31-ին Լեռնային Ղարաբաղի «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92» կազմակերպության պատվիրակությունը, որը մասնակցում էր Հելսինկյան քաղաքացիական վեհաժողովի 5-րդ Բաքվի համաժողովին, լքեց նիստերի դահլիճը։

Բողոքի պատճառը Ազգային փոքրամասնությունների խնդիրների ռեսուրսային կենտրոնի ղեկավար, Ադրբեջանում «Լինկս» ոչ կառավարական միջազգային կազմակերպության ներկայացուցիչ Նադիր Քյամալլասդինովի ելույթն էր։ Մասնավորապես, ասվեց, որ ինքը (Քյամալլասդինովը) ներողություն է խնդրում այն բանի համար, որ «Ադրբեջանը Հայաստանին նվիրաբերեց տարածքներ, ուր կառուցվեց հայկական պետություն, Հայաստանին նվիրեց Զանգեզուրը»։ Նա նաեւ հայցեց հայ ժողովրդի ներողամտությունը ադրբեջանական ժողովրդի «համբերատարության» համար, որը, չնայած «ադրբեջանական հողերի բռնազավթմանը» եւ միլիոն փախստականների առկայությանը, համաձայնում է խաղաղ բանակցություններ վարել։

Դրանից մեկ օր առաջ Ղարաբաղի ազատագրության կազմակերպության ներկայացուցիչ, Ադրբեջանի պաշտպանության նախկին նախարար Թաջեդդին Մեհտիեւը խորհրդաժողովում կոչ էր արել ղարաբաղյան հակամարտությունը լուծել մի շարք պայմանների կատարմամբ։ Իսկ 6-7 ամսվա ընթացքում այդ պայմանների չկատարման դեպքում նա կոչ արեց հակամարտությունը լուծել ռազմական ճանապարհով։

Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակությունը հանդես եկավ հայտարարությամբ, ուր վրդովմունք էր արտահայտվում շարունակվող հակահայկական ելույթների առնչությամբ։ Երրորդ օրն է, ասված էր հայտարարությունում, սկսած Ադրբեջանի փոխվարչապետի ելույթից՝ ղարաբաղյան հակամարտությունը լուսաբանվում է ոչ թե խաղաղարար, այլ հակահայկական դիրքերից։ Հայտարարության մեջ նշված էր, որ Լեռնային Ղարաբաղից պատվիրակության ժամանումը օգտագործվում է քաղաքական կեղտոտ տեխնոլոգիաների իրականացման համար։

Պատվիրակության բողոքը պաշտպանեց համաժողովի մասնակիցների գերակշիռ մեծամասնությունը, այդ թվում եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչներ։

ՀՔՎ համաժողովի քարտուղարությունը խոր ափսոսանք հայտնեց տեղի ունեցած միջադեպի կապակցությամբ. «Մենք ցանկանում ենք նշել, որ համաժողովի նպատակն է՝ կամուրջներ հաստատել հակամարտող կողմերի միջեւ, այդ թվում արմատական տրամադրությունների եւ խնդրի նկատմամբ այլ վերաբերմունք ունեցող մարդկանց աշխարհայացքների միջեւ», նշվում է բանաձեւում։ Վեհաժողովի քարտուղարությունն անթույլատրելի համարեց նման ելույթները եւ ներողություն խնդրեց միջադեպի համար։

Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակության անունից ելույթ ունեցավ Ժաննա Կրիկորովան, որը համաժողովին երախտագիտություն հայտնեց զորակցության համար։ «Ռազմական հակամարտություններում չեն լինում անմեղներ, եւ մաքրվելը պետք է սկսել քեզնից», ընդգծեց նա։

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ աշխատատեղերի համար.

1. *Համակարգչային սարքավորումների տեղադրման եւ շահագործման աջակցման ճարտարագետներ.*
   - 5 եւ ավելի տարիների աշխատանքային մասնագիտական փորձով
   - ցանցում աշխատելու, ծրագրային փաթեթների ինստալյացիայի, դրայվերների հայտնաբերման եւ վերացման իմացությամբ
   - գիտելիքներ MS DOS, Windows 95/98, Windows NT 4.0, MS Office 4.2/97/2000
2. *Համակարգչային ցանցերի կառավարման գծով ճարտարագետ.*
   - 5 եւ ավելի տարիների աշխատանքային փորձով եւ հետեւյալ գիտելիքներով
   - MS DOS, Windows 3.11, Windows 95/98, Windows 2000 professional, Windows 2000 server, Windows NT 3.51, Windows NT 4.0, Novell versions 3-5, MS Officce 4.2/97/2000, MS Proxy 2.0, MS Exchange Server 5.5, SQL 7.0, UNIX, Wed design.
   - IP ցանցերի շահագործման սկզբունքի, ռաուտինգի, WAN, LAN եւ մոդեմային կապերի կազմակերպման, համակարգիչների, սերվերների, հիշող համակարգերի HUB-ների, Swiths-ների, Router-ների, Switching HUB-ների, Switching connector-ների կառուցվածքի իմացությամբ.
3. *Ծրագրավորող.*
   - Fox, C+ ծրագրավորման լեզուների իմացությամբ, 5 եւ ավելի տարիների աշխատանքային փորձով.
4. *Ճարտարագետ.*
   - Office-ի իմացությամբ, 5 եւ ավելի տարիների տեխնիկական աշխատանքային փորձով.
5. *Ծրագրավորող-ճարտարագետ*
   - Office-ի, Fox, C+ ծրագրավորման լեզուների իմացությամբ, 10 եւ ավելի տարիների աշխատանքային փորձով.
6. *Նոր տեխնիկայի մշակման եւ ներդրման ճարտարագետներ (գիշերային հերթափոխի համար)*
   - Office-ի իմացությամբ, 10 եւ ավելի տարիների աշխատանքային փորձով։

Պահանջվում է բարձրագույն մասնագիտական կրթություն, հայերեն, ռուսերեն ցանկալի է նաեւ անգլերեն լեզուների իմացություն։ Ցանկացողները մինչեւ 20.11.2000 թ. կարող են դիմել Արմենտելի կադրերի ղեկավարման վարչություն (Երեւան, Աբովյան 2, 516 սենյակ, հեռ. 28-23-22)։

Անհրաժեշտ է ներկայացնել ինքնությունը հաստատող եւ կրթության վերաբերյալ փաստաթղթեր, համառոտ կենսագրական տվյալներ (ներդրումը հայերեն եւ անգլերեն լեզուներով)։

ԱՐՄԵՆՏԵԼԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՄՐՑՈՒՅԹ

«Գրանդ տոբակո» հայ-կանադական ՀՁ-ն հայտարարում է քաղաքական պլակատի մրցույթ՝ հետեւյալ թեմաներով.

ա) քաղաքական խարդավանքներ,
բ) կոռուպցիա,
գ) կաշառակերություն,
դ) անհամապատասխանություն զբաղեցրած պաշտոնին,
ե) ծառայողական դիրքի օգտագործում շահադիտական նպատակներով,
զ) արտասահմանյան անորակ ապրանքների գերակշռություն,
է) դեղին մամուլ։

Հաղթողների համար սահմանվել են հետեւյալ մրցանակները՝

առաջին տեղ՝ 500 ԱՄՆ դոլար
երկրորդ տեղ՝ 300 ԱՄՆ դոլար
երրորդ տեղ՝ 100 ԱՄՆ դոլար։

Գումարները կվճարվեն դրամական համարժեքով՝ Հայաստանի ԿԲ-ի սահմանած փոխարժեքով։
Աշխատանքները պետք է ներկայացնել Ա4 ֆորմատով՝ «Գրանդ տոբակո» ՀՁ-ի գովազդի եւ մարկետինգի բաժին հետեւյալ հասցեով՝ Տյուլենինի 22։ Աշխատանքների ներկայացման վերջին ժամկետը 2000 թ. նոյեմբերի 30-ն է։

Մրցույթին ներկայացված աշխատանքների օգտագործման դեպքում հեղինակներին կվճարվի հոնորար՝ հանրապետությունում սահմանված միջին վարձաչափի համապատասխան։
Տեղեկությունների համար դիմել 44-91-85 հեռախոսահամարով։

Էյչ-Էս-Բի-Սի
Բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ն
ներկայացնում է իր նոր

ԱՎՏՈՄԱՏ ԳԱՆՁՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆ (ԱԳՄ)՝

տեղակայված

- Արմենիա հյուրանոցի նախասրահում, (Հանրապետության հրապարակ)

ի լրումն գործող

- Գլխավոր մասնաճյուղի (Վազգեն Սարգսյան փողոց 9)
- Կոմիտաս մասնաճյուղի (Կոմիտասի պողոտա 3)
- Բաղրամյան պող. և Մոսկովյան փող. խաչմերուկին կից
- Հայէներգո (Աբովյան փողոց 27)

ավտոմատ գանձման մեքենաների

HSBC
PLUS
VISA

HSBC

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁԵՐ ԱՇԽԱՐՀԸ

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑԵՐ

2 Նոյեմբեր

Ա1+

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
10.20 Բոնեծ
11.00 Գ/ֆ «Ծանոթացեք Ջորջի Ջենգրիջի հետ» (ԱՄՆ)
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 «Արեւիկ», «Եկեք երգենք»
18.00 «Բարի ախորժակ»
19.00 Գ/ֆ «Ճոճանակ» (Ֆրանսիա)
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 1 լուր
21.50 Անկախության այբուբեն
21.55 Պրեմիերա
22.05 Սերիալ «Մեղքերի թողություն»
23.00 Կոմսկ-2000
23.40 Հայլուր
00.00 Հայլուր (ռուսերեն)
00.05 Հայլուր (անգլերեն)
00.15 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Գ/ֆ «Խայծը»

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

08.00 «Բարի լույս, Հայաստան» (8.30, 9.30 Լուրեր)
10.00 Սերիալ «Մունեկա կլարա»
17.00 Մուլտֆիլմ
17.20 Մանկական ժամ. «Քեռի Կուզիի պատմությունները», «Թոմ Սոյերի եւ Հեկլբերի Ֆիննի արկածները»
18.05 Սերիալ «Մունեկա կլարա»
19.00 Մեծ էրմիտաժ. Իտալական վերածնունդ
19.30 Համերգ
20.00, 24.00 Լուրեր
20.35 Օրը
21.35 «1-02»
21.40 «Չեղնահարկ»
22.00 Զուգահեռ աշխարհ
22.30 Գեղֆիլմ «Կարինա»
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/ֆ «Խմիր առաջինը, Ֆրեդի» (կատակերգություն)
(Ավարտին Մուրհանդակ)

ՇԱՆԹ

09.30, 19.30, 21.30, 00.00 Մուրհանդակ (կրկնություն)
10.00 Տոմար
11.30 Կամ... կամ (կրկնություն)
19.05 Չոքիկ
20.00 Մուլտֆիլմ
20.10 Ի դեպ
20.30 Սպարեզ
22.05 Ոսպնյակ
22.15 Գ/ֆ «Գնդուն» (1-ին մաս), (դրամա)

Հ1

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 16.00, 19.00, 01.45 Նորություններ
10.20, 17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվական առաջորդները»
16.45 «100 տոկոս» ծրագիրը
17.15 ... Մինչեւ 16 եւ բարձր
19.25 Սերիալ «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
20.00 Գործընթաց
20.40 Սերիալ «Կայսրությունը հարվածի տակ»
21.45 «Բարի գիշեր, երեխաներ»
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/ֆ «Սրիկներ»
00.45 Նիկոլայ Նոսկով. համերգ Կրեմլում
01.55 Դետեկտիվ «Մայք Համեր»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
7.15-9.40 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.20, 8.15 Ընտանեկան նորություններ
7.50, 9.50 Քաղաքային նորություններ
8.30 Հարցերի բյուրո, պատասխանների բյուրո
8.50, 10.15 Սեւով սպիտակի վրա
9.30 Մանրամասներ
10.20, 01.45 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Դրակուլայի ժառանգները»
11.00 Սերիալ «Մանուելա»
12.30 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.30 Թոք-շոու «Ինչ է ուզում կինը»
14.00 Նոր «Հին բնակարան»
15.30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու ջտանավորները»
17.25 Սերիալ «Ընկերները-1»
18.30 Սերիալ «Մեղքեր»
20.00 Սերիալ «Միրտ պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.50 Վերա Վասիլեւան, Տատյանա Պելցերը «Օրիորդ հարսնացու» ֆիլմում
00.30 Լուրերից հետո
00.40 Սերիալ «Սաղսատանի տրոֆին»
01.55 Առագության բանաձեւ

@rminco Global Telecommunications Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Ֆիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1357 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության 1. 11. 2000 Գինը՝ 100 դրամ